

**A „Fehér Kavics”
Kelenföldi
Református Óvoda
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

2020

6. sz. verzióq

Az intézmény OM azonosítója: 200019

Tartalom

BEVEZETŐ	3
ÓVODÁNK ADATAI	4
1. HELYZETKÉP	6
1.1 ÓVODÁNK SZEMÉLYI FELTÉTELEI	6
1.2 ÓVODÁNK TÁRGYI FELTÉTELEI	6
2. ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPELVEI	7
2.1 KÜLDETÉSÜNK.....	7
2.2 GYERMEKKÉPÜNK	8
2.3 ÓVODAKÉPÜNK.....	8
2.4 LEGFONTOSABB ALAPELVEINK.....	9
3. AZ ÓVODÁNK NEVELÉSI CÉLJAI	10
4. BESZOKTATÁSI RENDSZERÜNK.....	10
5. FŐ FELADATAINK.....	12
5.1 EGÉSZSÉGNEVELÉS AZ ÓVODÁBAN	12
5.1.1 EGÉSZSÉGVÉDELEM	15
5.1.2 EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET BIZTOSÍTÁSA.....	16
5.2 AZ ÉRZELMI, ERKÖLCSI ÉS KÖZÖSSÉGI NEVELÉS FOLYAMATA	22
5.3 A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE.....	23
5.3.1 A BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGGEL KÜZDŐ GYERMEK	24
5.3.2 TEHETSÉGGONDOZÁS.....	25
5.4 AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI NEVELÉS ÉS FEJLESZTÉS MEGVALÓSÍTÁSA	27
5.5 HITÉLETI NEVELÉS	29
6. A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉG – FORMÁI.....	33
6.1 JÁTÉK.....	33
6.1.1 A JÁTÉK FELTÉTELEI.....	34
6.1.2 JÁTÉKBA INTEGRÁLT TAPASZTALATSZERZÉS	36
6.2 MUNKA	37
6.3 TANULÁS.....	39
6.3.1. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE.....	41
6.3.2 VERSELÉS, MESÉLÉS, MÓNDÓKÁZÁS, ANYANYELVI NEVELÉS.....	45
6.3.3 RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA.....	47
6.3.4 ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK.....	50
6.3.5 MOZGÁS.....	53
6.3.6 MATEMATIKAI TARTALMÚ TAPASZTALATOK	56
7. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	57
7.1 SZERVEZETI KERET – NAPIREND, HETIREND.....	57
7.2 AZ ÓVODA ÜNNEPEI	59
7.3 AZ ÓVODA SZAKMAI DOKUMENTUMAI	62
8. GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁBAN.....	64
9. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉSI FORMÁI	66
10. ÉRVÉNYESSÉGI ZÁRADÉK.....	69
11. LEGITIMÁCIÓSI ZÁRADÉK	70

BEVEZETŐ

*"...és adok néki fehér kövecskétés a kövecskén új név van felírva,
amelyet senki nem ismer,csak az, aki kapja"*

(Jel.2,17)

PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK KÉSZÍTÉSÉNEK ALAPJA:

Óvodai nevelésünk a hazai óvodai neveléstörténet értékeire, a magyar óvodai nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, a református keresztyén pedagógiai elvekkel és hagyományokkal kiegészítve továbbá Magyarország Alaptörvényének értékeit figyelembe véve az Óvodai nevelés országos alapprogram alapján készült.

KÜLDETÉSNYILATKOZAT:

Küldetésünk, hogy gyermekeinket a keresztyén értékrend alapján, személyes hitünk és életünk példájával, legjobb tudásunknak megfelelően, családi légkörben, a szülőkkel szorosán együttműködve neveljük. Olyan óvoda vagyunk, ahol domináns értékként jelenik meg a hit, szeretet, elkötelezettség, megbízhatóság, bátorság és a minőségi munkára való törekvés.

ÓVODÁNK ADATAI

Az óvoda neve: "Fehér Kavics" Kelenföldi Református Óvoda

Az intézmény székhelye és elérhetősége:

1119 Budapest, Albert u. 1.

Tel.: 371-1314

e-mail: refovoda@feherkavics.hu

honlap: www.feherkavics.hu

Az intézmény típusa: Óvoda – Köznevelési intézmény

Az intézmény alapítási éve: 2001. szeptember 1.

Az intézmény fenntartója:

Budapest - Kelenföldi Református Egyházközség

Címe: 1117 Budapest, Október 23. u. 5. Tel.: 209-6361

e-mail: kelenref@t-online.hu honlap cím: www.kelenref.hu

Az intézmény felügyeleti szerve:

A Magyarországi Református Egyház fokozatos egyházmegyei-, egyházkerületi- és zsinati iskolaügyi szervei, valamint az általános hatáskörű államigazgatási szer: a Fővárosi Kormányhivatal.

Az intézmény gazdálkodási jogköre:

Az illetékes egyházi hatóságok által jóváhagyott költségvetés alapján, önállóan gazdálkodó intézmény.

Az alapító okirat kelte:

2000. december 12.

Utoljára módosítva: 2015. február 17.

Működési engedély száma: BPB/012/03529-7/2015

és kelte: 2015. június 16.

Az óvodai csoportok száma:

4 osztott csoportban (közel azonos életkorú gyermekek járnak egy csoportba)

A program benyújtója:

Az óvoda vezetője és nevelő testülete.

Az óvoda munkarendje:

Az óvodai nevelési év szeptember 01- től a következő év augusztus 31-ig tart.

Az óvoda a Fenntartóval egyeztetett időpontokban tart zárva, melyről a szülők két hónappal előbb értesítést kapnak. Nyári időszakban az óvoda 5 hétig tart zárva.

Az óvoda nyitva tartása:

07⁰⁰ - 17³⁰ - ig.

07⁰⁰ - 07³⁰ - ig reggeli ügyelet, az ügyeletes óvodapedagógussal.

07³⁰ - 14⁰⁰- ig dolgozik a délelőtti óvodapedagógus.

10³⁰ - 17⁰⁰- ig dolgozik a délutáni óvodapedagógus.

17⁰⁰ - 17³⁰- ig ügyelet, ügyeletes óvodapedagógussal

Az óvodapedagógusok és a dajkák váltott műszakban végzik el feladataikat.

1. HELYZETKÉP

1.1. ÓVODÁNK SZEMÉLYI FELTÉTELEI

Óvodapedagógusaink kiválasztásánál fontos szempont, hogy hitét gyakorló keresztyén ember legyen, aki munkájával, cselekedeteivel hitelesen tudja közvetíteni a keresztyén értékrendet.

Szakmai munkánkat rendszeres nevelőtestületi és szakmai-munkaközösségi megbeszélésekkel, továbbképzéseken való részvétellel, újonnan megjelent szakirodalom beszerzésével kívánjuk színvonalasan végezni és fejleszteni. Fontosnak tartjuk, hogy a változó társadalmi környezethez rugalmasan tudjunk igazodni, fejlesztve ismereteinket és tudásunkat a technika újításait is alkalmazva. Ennek kontrollja az Ige mérlege.

Szükségesnek tartjuk, hogy a csoportokban együttműködő óvodapedagógusok szakmai téren, valamint személyiségükben is úgy tudjanak együtt dolgozni, hogy az a gyermekek javát szolgálja.

Az óvodai nevelés eredményességét segíti az óvodapedagógusok, a nevelő munkát segítő pedagógiai asszisztensek és a dajkák közös együttműködése. Ennek érdekében a feladatok megbeszélése, a segítség formájának áttekintése, rendszeres és szükség szerinti egyeztetése feltétlenül szükséges. A gyermekek előtt példa értékű a felnőttek egymás közötti kapcsolata, beszéde, hangneme bármely munkaterületen is dolgoznak.

„Egymást különbnek tartván magatoknál” (Fil 2,3) ige alapján mindenki a maga feladatát szeretetben végzi a közösség javára.

1.2. ÓVODÁNK TÁRGYI FELTÉTELEI

Óvodánk tárgyi feltételeinek előteremtésekor szem előtt tartottuk az Alapprogramban előírtakat és a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 2. számú mellékletét

Kiemelten fontosnak tartjuk az alábbi szempontokat:

- a gyermekek számára a biztonságos, kényelmes környezet biztosítását,
- az egészségvédelem, mozgásigény, játékgigény kielégítését,
- az óvodai dolgozók biztonságos, jó légkört eredményező munkakörülményeinek biztosítását.

2. ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPELVEI

2.1. KÜLDETÉSÜNK

*„Mert nem szégyenlem a Krisztus evangéliumát;
mert Istennek hatalma az minden hívőnek üdvösségére”
(Róma 1,16)*

Óvodánk boldog kiegyensúlyozott gyermeket kíván nevelni, úgy hogy figyelembe veszi a gyermekeket megillető jogokat, és az eltérő fejlettségű gyermekek eltérő igényeit, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Nevelői munkánkban az állandó megújulásra törekszünk, teret adva a különböző innovatív pedagógiai törekvéseknek, melyet a Szentírás mérlegén megvizsgálunk.

Nagy gondot fordítunk a gyermek és a családja megismerésére. A családokkal való sokirányú, a keresztyén szellemiség jegyében történő együttműködésre törekszünk. Hisszük, hogy hitre segíteni őket-egyet jelent az életre segítséssel.

Valljuk: „csak a megismert gyermek nevelhető”.

A gyermeket, mint fejlődő személyiséget, szeretetteljes gondoskodás, különleges védelem, tisztelet és elfogadás, szeretet és megbecsülés illeti meg intézményünkben.

Elsősorban a református családok számára kívánunk segítő kezet nyújtani gyermekeik neveléséhez. Nem zárkózunk el azonban azoktól a családoktól sem, akik elfogadják értékeinket és nevelési elképzeléseinket.

Keresztyén pedagógiánk súlypontja, a szeretetre való képesség kialakítása valamint továbbfejlesztése és azok helyes kifejezési formáinak megtanítása:

- értelmes rendre nevelés (Isten rendet teremtett a világban)
- önuralomra nevelés (olyan attitűd, mely során a gyermek tiszteletben tartja a másik ember személyiségét és a környezetét)
- személyes hitre nevelés.

Feladataink:

- Megtanítani, hogy Isten milyennek látja az embert, azon belül is a 3-6-7 éves korosztályú gyermeket.
- A gyermekek mozgáskultúráját fejleszteni (tartásjavító torna, néptánc, ovi-foci).
- Szociálisan, mentálisan, fizikálisan felkészíteni gyermekeinket az iskolai életmódra.

2. 2. GYERMEKKÉPÜNK

„Mindennek rendelt ideje van...”

(Prédikátor 3, 1)

Nevelésünk a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának megerősítésére irányul, a gyermeki jogok tiszteletben tartásával. Valljuk, hogy minden gyermek a saját képességrendszerének figyelembevételével nevelhető, fejleszhető. Hatással vannak rájuk a társas kapcsolataik, az óvoda összes dolgozója és a környezetük. Fontos, hogy a felnőttek tetteikben is a feltétel nélküli szeretetet képviseljék a gyermekek irányában.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó szemléletű. Szem előtt tartjuk a gyermekek sajátos szükségleteit, személyiségének kibontakoztatását, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesüljön a színvonalas, szeretetteljes nevelésben, s közben meglévő hátrányai csökkenjenek.

Valljuk, hogy a gyermekkor Isten rendelése. Gyermekeink:

- tudják, hogy Ők Isten egyszeri és megismételhetetlen teremtményei,
- szociális képességeik nyilvánuljanak meg kapcsolataikban, a családban, közösségekben, baráti körben,
- álljanak helyt fizikailag, érzelmileg, lelkileg és értelmileg a feladataikban,
- tudjanak és merjenek dönteni,
- legyenek nyitottak a teremtett világ dolgai felé.

2. 3. ÓVODAKÉPÜNK

A 2018-ban módosított Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában és a Református Óvodák keretprogramjában foglaltakkal összhangban, a pedagógiai programunk elkészítésénél a keresztyén világkép kialakítását, a keresztyén erkölcs megalapozását, a Bibliai integrációt tartjuk szem előtt. A hitéleti nevelés és az a tény, hogy az egész napot áthatja ez a légkör, a gyermekek pozitív személyiségének kialakítását segítik elő.

A köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézményként kívánja kiegészíteni a családi nevelést, biztosítani a szeretetteljes gondoskodást, a gyermeki személyiség védelmét, fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit és a gyermeki szükséglet kielégítését. Figyelembe véve és tiszteletben tartva az életkori sajátosságokat, eltérő fejlődési ütemüket az esetleges hátrányok csökkentését, a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatását. Eközben a gyermekben megteremtődnek a kisiskolás korba való átlépés belső, pszichikus feltételei.

A nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásokat, módszereket és eszközöket a gyermekek személyiségéhez igazítjuk. Pedagógiai tevékenységrendszerünkkel és tárgyi környezetünkkel

segítjük a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakítását. Növekvő hangsúllyal foglalkozunk a „Föld”-a-del Isten csodálatos teremtésének védelmével, őrzésével, felelős magatartásformák kialakításával, hogy javítsunk bolygónk környezeti állapotán illetve, a magunk eszközeivel csökkentjük a környezeti veszélyek további erősödését.

Szűkebb és tágabb környezetük megismertetésével megalapozzuk a szülőföldhöz való kötődésüket, hazaszeretetüket, formáljuk és erősítjük nemzeti identitástudatukat. A keresztyén kulturális értékek ápolása és a családhoz való kötődés kiemelkedő jelentőséggel bír óvodánk számára.

A kisebbséghez tartozó gyermekek nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Biztosítjuk a gyermek számára a nyugodt, békességes, szeretetteljes légkört, ahol a Krisztusi példa áll előttünk. A gyermek személyiségéhez, a legfőbb tevékenységén a – játékon – keresztül kívánunk eljutni és átadni neki mindazt a személyiségformáló műveltségtartalmat, amely az egészséges fejlődéséhez szükséges.

2. 4. LEGFONTOSABB ALAPELVEINK

A református nevelés világnézeti alapja a Szentírás és az abból táplálkozó hitvallásunk. Gyermekeinkben szeretettel, szakértelemmel (életkoruknak megfelelő módon) kívánjuk elültetni az „Ige magot”, mely igazán értékes emberré, személyiséggé formálja Őket.

Keresztyén nevelésünk alapelvéből következik, hogy törekszünk

- a gyermekeink sokoldalúan, harmonikusan fejlődő személyiséggé válására
- a hátrányok csökkentése
- kiegyensúlyozott, boldog gyermekkor biztosítása intézményes keretek között,
- valamint a keresztyén értékrend átadása, mely elsősorban a gyermek lelki életére irányul, de átszövi az általános nevelési feladatokat és a közösségi nevelést is.

Azok a gyermekek, akik keresztyén családban születtek, a szülők hite és döntése alapján váltak az egyház tagjává.

Gyermekeinket szeretnénk elindítani azon az úton, ahol az evangélium megismerése által életük egy bizonyos pontján Jézus Krisztus követőjévé válnak.

A nevelést teljesen átvenni a családoktól nem lehet, de velük együtt, a közös célra tekintve, óvodánk és a család betöltheti a feladatát. Nem minden szülő tudja felvállalni otthon a keresztyén hitben való nevelést, ezért az evangélium hirdetésének első lépcsőfoka óvodánk lehet.

A 3-6-7 éves korú gyermekeknek egyéneként eltérő fejlődési ütemük, változó testi és lelki szükségleteik vannak, ezért a differenciált személyiségfejlesztés nevelésünk alapvető kritériuma.

A társas együttélés és a közös tevékenységek megkívánják a következő magatartásformák hangsúlyos megalapozását:

- önfegyelem,
- másokat toleráló magatartás,
- segítőkészség, együttérzés,
- őszinteség,
- az egyéni szükségletek érvényesítését szolgáló megegyezések mikéntje és formái.

3. AZ ÓVODÁNK NEVELÉSI CÉLJAI

*„Tanítsd a gyermeket az ő útjának módja szerint;
még mikor megvénhedik is, el nem távozik attól.”*

(Példabeszédek 22,6)

- Bontakozzék ki a környezetükbe jól eligazodó, sokoldalú, boldog, harmonikus személyiség.
- Alakuljon ki bennük helyes önértékelés, értékrend.
- A gyermekek a világot, mint a teremtő Isten csodálatos művét ismerjék meg.
- Alakuljon ki a gyermekekben a természet iránti pozitív érzelmi kötődés és tisztelet.
- Egyéni komplex képességfejlesztéssel, alkalmassá váljanak az iskolai életre.
- A megismert bibliai családmodell értéként épüljön be az életükbe.
- Találjanak rá az útra, mely az Úr Jézushoz vezet.
- Szeretetre nevelés, mely az önuralomra -, szolgálatkészségre – és személyes hitre nevelésben valósul meg.

4. BESZOKTATÁSI RENDSZERÜNK

Óvodánkba sajátos beszoktatási program működik. Mely szerint a beszoktatást olyan folyamatnak tekintjük, melyben egy már működő rendszer (óvoda) más rendszerekkel kapcsolatba kerülve (szülők, család) megújulva és kibővülve folytatja tevékenységét.

A beszoktatási idő alatt a rendszer minden résztvevőjének együtt kell működnie a sikerhez.

A rendszer elemei:

- oktatási környezet (minisztériumi elvárások)
- óvoda munkatársai
- gyerekek
- szülők
- szakértők.

Az óvodába kerülés az első komolyabb szeparáció (elszakadás) a családtól. Az elválás egyaránt megviseli a szülőket, a testvéreket és az óvodába kerülő gyermeket. A gyermek általában a következőt érzi: félelem, bizonytalanság, magány, szorongás.

Beszoktatásunk alapelve a fokozatosság elve.

A beszoktatás megkönnyítése érdekében javasoljuk a következő előkészítő munkát:

- beszélgetés arról, hogy mi történik egy óvodában, kik lesznek ott, hol van az óvoda
- csak pozitív hangsúllyal kerüljön elő az óvodáztatás, soha ne fenyegetőleg
- próbálják a gyermekek bioritmusát az óvodai napirendhez igazítani
- augusztusban, az előre megadott napokon, használják ki az óvodai játszótérezés lehetőségét, töltsék az udvaron a délelőtti
- lehetőleg kerüljék nyáron a nagyobb változásokat (költözés)
- a nyári szülői értekezleten válasszák ki a gyermekük jelét, rajzolják, varrják fel az óvodai ruhákra, cipőkre
- egyeztessenek időpontot az óvodapedagógusokkal családlátogatásra, melyet a nevelési év megkezdése előtt megszervezünk
- előre egyeztetett időpontban érkezzenek meg szeptember1-én, amikor az óvodapedagógusok egyénenként fogadnak minden kiscsoportost és kísérőjét
- legyen határozott, de megértő gyermekével, ha tiltakozik az óvoda ellen
- soha ne hagyja az óvodában búcsú nélkül a gyermekét!
- tartsa meg ígéretét, hogy mikor jön a gyermekért
- számítsanak rá, hogy az első héten nincs az óvodában bent alvás, az altatás a 2. héttől kezdődik
- kérje ki az óvodapedagógusok véleményét és kérjen tájékoztatást gyermekéről
- az óvoda szokás- és szabályrendszerét a szülők a kezdetektől fogva az óvodapedagógusokkal együttműködve erősítsék a gyerekekben.

- a szülők az óvodáskorra elvárható önállóságra neveléssel megkönnyítik a gyermekük feladatát (öltözködés, evés stb.)

A beszoktatás időszakát november végéig tűzzük ki.

Sikeresnek tekinthető az a folyamat, melyben a rendszer szereplői a lehető legjobban együttműködnek és ennek eredményeképpen:

- a beszoktatási folyamat végén a felek megismerik és elfogadják, reményeink szerint megszeretik egymást
- a gyerekek és szüleik beilleszkednek az óvodai rendbe, elfogadják a közösen megbeszélte szabályokat
- az óvoda dolgozói elfogadják a gyermekeket (és szüleiket), egyéni képességeikkel, érzelmeikkel és nehézségeikkel együtt
- szabad az információáramlás a felek között
- az esetlegesen felmerülő problémák felszínre kerülnek és konstruktív megoldás születik a cél érdekében
- kialakul – rögzül a napirend, a Házi rend rutinszerűen működik
- a rendszer megújulásra és önreflexióra képes
- a felek elégedettek

5. FŐ FELADATAINK

5.1 EGÉSZSÉGNEVELÉS AZ ÓVODÁBAN

„Avagy nem tudjátok-e, hogy a ti testetek a bennetek lakozó Szent Léleknek temploma, amelyet Istentől nyertetek; és nem a magatokéi vagytok?”

(1Kor 6,19)

A feladat megvalósításánál abból kell kiindulnunk, hogy Isten minden létezőnek Istene és mindenkor gondja van teremtményeire. Őrző szeretete biztosít arról, hogy minden ránk bízott gyermek fejleszthető, erősíthető. Az egészséges életvitel igényének kialakítása a fizikai állapot védelme, edzése az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége, amely segíti a gyermek szükségleteinek kielégítését. Elősegíti növekedését, fejlődését. Ezek mellett hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez és megteremti a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit.

Az egészségvédelmi program tartalma:

- Az egészséges táplálkozás
- A mindennapos mozgás, testmozgás
- A baleset megelőzés és elsősegélynyújtás

Az egészséges táplálkozás:

A növekedés és a fejlődés egyik legfontosabb előfeltétele az egészséges táplálkozás, amelyre már az óvodában is kiemelt figyelmet kell fordítanunk. A napi háromszori étkezésről elmondhatjuk, hogy ízletesek és változatosak. Heti rendszerességgel megtalálhatóak az alapélelmiszerek: a zöldség, gyümölcs, hús, hal, tejtermékek és a teljes kiőrlésű pékáruk.

Az egészséges táplálkozás keretében minden nap tízóraira gyümölcsöt és zöldséget biztosítunk a gyerekek számára az ételszállító cég és a szülők bevonásával.

A mindennapos mozgás, testmozgás:

A mozgás nem csak a gyermek szervezetére, hanem az egész személyiségének fejlődésére pozitív hatással van, ami nem korlátozódik a foglalkozásokra, hanem az egész napi tevékenységéhez szervesen illeszkedik. Az egészségfejlesztő program célja a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a rendszeres mozgás biztosításával (mindennapos mozgás, játék), a mozgáskultúra megalapozásával és a motoros képességek fejlesztésével. Egészség-pedagógiai cél a testedzés mellett a mozgás megszerettetése, a közös mozgás által kiváltott öröm átélése.

A baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás:

A gyermek testi épségének megóvásáról való gondoskodás az óvodában a Házirendben megfogalmazottak szerint – az óvodába történő belépéstől annak jogszerű elhagyásáig terjed, valamint az óvodán kívül tartott programok ideje alatt.

Amennyiben az óvodában baleset történik, az elsősegélynyújtást követően azonnal mentőt, orvost kell hívni, illetve a szülőt haladéktalanul értesíteni kell. Az óvodában bekövetkezett gyermekbalesetet nyilván kell tartani. A nyolc napon túl gyógyuló sérüléssel járó gyermekbalesetet haladéktalanul ki kell vizsgálni.

Az óvodapedagógus feladatai:

- az óvodapedagógus az ismerkedés folyamatát a gyermekről készített anamnézissel indítja
- folyamatosan figyelje a gyermek fejlődését mind testileg, mind lelkileg és működjön együtt a megfelelő szakemberekkel (védőnővel, gyerekorvossal, pszichológussal)
- ismerje meg a családbeli szokásokat, tapintatosan változtasson a helytelen gyakorlatokon,
- a gyermek számára folyamatosan és elérhető magasságban biztosítson lehetőséget a víz ivására,
- segítse és teremtse meg az önállósodáshoz vezető utat,

- egészségkárosító hatásokra hívja fel a figyelmet,
- a gyermekek tájékoztatása a balesetek megelőzésének módjáról, esetleges következményekről,
- gondozási feladatok sorrendiségét türelemmel gyakoroltassa,
- csak akkor segítsen, ha szükség van a segítségre
- a tevékenységek gyakorlásának pontos menetét a csoportban dolgozó asszisztensek és dajkák bevonásával végezze a rögzülés érdekében,
- az egészséges életmód megalapozása érdekében szervezze meg a gyermekek napirendjét,
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat alakítsa ki a gyermekekben,
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, esztétikus, biztonságos környezet megteremtése,
- szükség esetén, ahol indokoltá válik, szakemberek bevonása a gyermekek egyéni fejlesztésébe,
- a környezettudatos szemlélet megalapozása a gyermekekben.
- törekedjen a magas cukor tartalmú ételek- italok, a magas só - és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek- és gyümölcsök, ill. tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére.
- törekedjen megszerettetni a gyermekekkel az egészséges ételleket, italokat új ízeket kóstoltatva meg pld. aszálványokból. Ismertesse meg, hogy melyik étel miért fontos a gyermekek számára.

A **gondozás** alapja az óvodapedagógus és a kisgyermek közötti meghitt viszony, természetes testközelség.

A gyermekek fokozatosan válnak képessé szükségleteik önálló kielégítésére, ezért az óvodába lépéskor az önkiszolgálásban fejlettségi fokuknak megfelelően, eltérő ütemben fejlődhetnek. Az önálló étkezés, testápolás, öltözködés szervezettségét az óvodába lépéstől biztosítja az óvodapedagógus. Azért, hogy a gyermekek megismerjék a szokásokat, az önkiszolgálás bizonyos fázisait, a beszoktatásnál óvodapedagógus-dajka minden gyermekkel együtt végzi a teendőket.

Az **öltözködésnél** az önállóságra nevelés fokozatosságát szem előtt tartva, az óvodapedagógus segítse elő a fűzés, kötés, gombolás és cipzárhúzás gyakorlását és tanulását.

A **táplálkozás** a növekedés és fejlődés egyik legfontosabb feltétele, melynek során nemcsak az energiát pótolják, hanem a testépítéshez is nélkülözhetetlen.

Az óvodapedagógus ismerje meg az egyes gyermekek étkezési szokásait. Az eddig ismeretlen ételféleségeket ismertesse meg a gyermekekkel. Majd nagy tapintattal szoktassa őket a kívánt táplálkozási követelményekhez. Igényessége terjedjen ki az esztétikus terítésre, különösképpen az ünnepek alkalmával.

A gyermekek ismerjék meg és sajátítsák el a kulturált étkezés szokásait. Egyéni kép szerint tanulják meg az evőeszközök helyes használatát.

Váljon természetessé az étkezés előtti és utáni hálaadó imádság.

A **testápolás** a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres, szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztaságigényük kialakulását szolgálja. Törekednünk kell a családi és óvodai gondozás, szokások összehangolására, a gyermekkel való bensőséges kapcsolat kialakítására, hogy az óvodapedagógusi modell személyes értékűvé váljék.

Megteremtjük a hajápoláshoz, fogmosáshoz, a WC használatához a feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan és kellő intimitással végezhesék ezeket a tevékenységeket.

A **mozgás** nemcsak a gyermek szervezetére, hanem az egész személyiségének fejlődésére pozitív hatással van, ami nem korlátozódik a tevékenységekre, hanem az egész napi tevékenységéhez szervesen illeszkedik.

Fejleszti az általános testi képességeket, a téri tájékozódást, a testséma kialakulását, elősegíti a koordinált mozgást, valamint a prevenciónak is eszköze. A mindennapos szabad mozgás során – teremben és udvaron egyaránt – egyénileg gyakorolhatják a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket. E mellett fontos a mindennapos frissítő mozgás, a finommotorikát fejlesztő játékok, a testtartást javító és egyéb prevenciós játékok. Továbbá a légzéstechnika, a mindennapi levegőzés (téli is), séták, kirándulások szervezése.

A **pihenés**, az alvás nagy jelentőségű ebben a korban, ezért a helyes életritmus kialakítása első pillanattól kezdve elengedhetetlen. Ezt az óvodapedagógus egyrészt a rugalmas napirenddel, másrészt egy adott intervallumban ismétlődő tevékenységek sorozatával alakíthatja ki. Feltételeit a rendszeres szellőztetéssel teremtsse meg.

5.1.1 EGÉSZSÉGVÉDELEM

A gyermek testi épségének védelme:

A gondozási, a testi nevelés és a mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátása elősegíti a gyermekek egészségének megóvását:

- hangsúlyos a környezet tisztántartása, portalanítás, fertőtlenítés, időjárásnak megfelelő réteges öltözködés, folyamatos levegőcsere, minél több zöld növény ápolása, párasítás;
- a napközben megbetegedett gyermeket az óvodapedagógus elkülönítve gondozza, amíg a szülei az értesítés alapján meg nem érkeznek. Ezek a gyermekek fokozottabb gondozást, türelmet és figyelmet igényelnek. A személyes higiénia betartása – külön törölköző, pohár, fésű, ágynemű, ruha stb. használata elengedhetetlen;
- figyelünk a különleges betegségekre (reflux, asztma, cöliákia, bőrrallergia, stb.).

Az óvodapedagógus feladatai:

- kísérelje figyelemmel a gyermekek egészségi állapotát,

- tájékoztassa a szülőket az esetleges változásokról,
- jelezze az óvoda orvosának, védőnőjének,
- segítse a rendszeres (évente egyszeri) szűrések zökkenőmentes lebonyolítását (látás, hallás, ortopédiai, fogászati stb.),
- folyamatosan kísérje figyelemmel a gyermekek tevékenységét,
- a balesetek megelőzése érdekében jelezze az eszközök, használati tárgyak meghibásodását,
- alakítsa ki a gyermekekben saját testi épségük megőrzését, társaik testi épségének védelmét.

5.1.2 EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET BIZTOSÍTÁSA

Az óvodai környezet feltételei nagymértékben befolyásolják a gondozás hatékonyságát, a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. Nélkülözhetetlen az egészségügyi előírásoknak megfelelő, nyugalmat árasztó, a gyermekek számára biztonságos, esztétikus környezet.

A gyermekek testmagasságához illő asztalok és székek, megfelelő méretű ágyak. Az óvoda udvarának kialakítása a gyermekek tevékenységének sokféleségét szolgálja. Az öltözők berendezése, világítása, fűtése a gyermekek kényelmes öltözését-vetkőzését biztosítja, külön ruha-cipőtartó polccal.

A csoportszoba több funkciót tölt be: játék, különböző tevékenységek, étkezés, alvás, pihenés, minden itt történik. Így naponta többször szükség van levegőcserére és fűtési idényben a folyamatos párologtatásra. Minden csoportban van mesesarok, ahol lehetőség nyílik a napi mesélésre, dramatizálásra és meghitt beszélgetésekre.

A kuckók, sarkok létrehozása szintén az intimitást, az egyéni tevékenységeket szolgálja.

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat alakítunk ki, melyek erősítik a gyermekek környezettudatos magatartását.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- önállóan mosakodnak, törölköznek, figyelmeztetés nélkül szükség szerint tisztálkodnak,
- belső igényükké válik a fogmosás és a fogápolási eszközök tisztántartása,
- hajukat rendben tartják,
- teljes önállósággal végzik az önkiszolgálást, s ezt természetes teendőként látják el,
- tudnak helyesen teríteni, a naposi feladatokat ellátni,
- étkezéskor eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, annak megfelelően merítenek-öntenek,
- evőeszközöket megfelelően használják, gyakorolják a kulturált étkezés szabályait,
- önállóan öltöznek-vetköznek, cipőjüket befűzik-bekötik, becsatolják, ruhájukat ki-be gombolják, zipzárazzák,
- tudják a zsebkendőt helyesen használni,

- ruhájukat, ágyneműjüket hajtogatva teszik helyre,
- maguk és környezetük rendjére ügyelnek, a körülöttük lévő rendetlenséget belső igény alapján megszüntetik.

AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK MEGVALÓSULÁSA, FELADATOK

1. Egészséges táplálkozás			
<i>Tevékenység</i>	<i>idő</i>	<i>felelős</i>	<i>várható eredmény</i>
Hetente vitaminnapok biztosítása a szülők segítségével ahol a gyermekek friss gyümölcsöket és zöldségeket fogyaszthatnak.	folyamatos	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a vitamindús táplálkozás szokássá válik, a gyerekek korszerű táplálkozási igénye kialakul; a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztása csökken
Évente egyszer egészséghet szervezése ahol az egészséges táplálkozásra, és a rendszeres mozgás fontosságára hívjuk fel a gyermekek és a szülők figyelmét.	ősz	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	az egészséges táplálkozás, és mozgásigény a gyermekek szokásait alakítja; a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztása csökken, tudatosodik az egészség=érték szemlélete
A gyermekeket bevonjuk az egészséges ételek készítésébe, pl. gyümölcssaláta	folyamatos	óvodavezető, óvoda-pedagógusok dajkák	a közösen elkészített étel, pl. gyümölcs-, zöldség saláta az étkezés, munkavégzés együttes örömet közvetíti; alakul egészsz tudatos szemléletmódjuk
2. Mindennapos testnevelés, az egészségfejlesztő testmozgás			
<i>Tevékenység</i>	<i>idő</i>	<i>felelős</i>	<i>várható eredmény</i>
Óvodai sportnap rendezése, ahol sportválasztó és kedvcsináló változatos mozgásformák bemutatása valósul meg. Versengések, játékok.	tavasz	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a mozgásigény kielégítése játékos, versengéses formában valósul meg
Óvodai foci- bajnokság a szülők bevonásával. Játékos verseny, ahol minden gyermek nyer, és egészséges versenyszellemet tanul. (egyéb sport is lehet, pl. akadályok leküzdése)	ősz (Jótekonysági Vásár)	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a mozgás, mint örömforrás - a szervezet edzése megvalósul;
3. A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése			
<i>Tevékenység</i>	<i>idő</i>	<i>felelős</i>	<i>várható eredmény</i>
A gyermekek önismeretének, erősítése játékos szituációkban. Az érzelmi	tél	óvodavezető, óvoda-	a káros szenvedélyektől mentes egészségvédő modell megismerése;

intelligencia fejlesztése a „nem”-et mondás képességének alakításával. Tablókészítés a gyerekekkel az egészséges és az egészségre káros termékekről, veszélyes helyzetekről.		pedagógusok	az egészségkárosító szerek egészségi kockázatának ismerete
A stresszhelyzetek kiküszöbölése Csoportban történő játékos konfliktuskezelési technikák gyakorlása	havonta/ folyamatos	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	idegrendszeri,- lelki egészségvédelem a helyes életvitel és harmonikus, derűs, elfogadó, kiegyensúlyozott légkör biztosításával
4. A bántalmazás megelőzése			
<i>Tevékenység</i>	<i>idő</i>	<i>felelős</i>	<i>várható eredmény</i>
Felderítés és a tanácsadás családlátogatással, egyéni beszélgetéssel, a nevelési tanácsadó, gyermekorvos segítségével	folyamatos	óvodavezető, gyermekvédelmi szakember, óvoda- pedagógusok	családi nevelés erősítésében mintaadás: a gyerekekkel való bánásmód őszinte, barátságos, szeretetteljes, határozott, következetes, elfogadó, toleráns
5. Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás			
<i>Tevékenység</i>	<i>idő</i>	<i>felelős</i>	<i>várható eredmény</i>
Ovi -Zsaru Program minden nagycsoportban.	folyamatos	óvodavezető, óvoda- pedagógusok rendőrség	gyermekek áldozattá válásának megelőzése, biztonságérzetük erősítése, és annak elősegítése, hogy szükség esetén tudjanak és merjenek segítséget kérni a rendőrtől
Minden csoportban rendszeresen balesetvédelmi oktatás tartása év elején.	évszakonként	óvodavezető, óvodapedagógusok	életkornak megfelelő balesetvédelmi ismeretek közlése
Az óvodai udvari játékok folyamatos ellenőrzése.	folyamatos	óvodavezető	udvari játékokkal kapcsolatban az óvoda biztonságos működése megvalósul
Elsősegélynyújtás tárgyi és személyi feltételeinek biztosítása.	szeptember	óvodavezető	az óvoda biztonságos működése megvalósul e területen
6.Személyi higiéné			
<i>Tevékenység</i>	<i>idő</i>	<i>felelős</i>	<i>várható eredmény</i>
Személyes higiéné elsajátíttatása	folyamatos	óvoda- pedagógusok	helyes szokások kialakulnak: az étkezések, az öltözködés, a tisztálkodás, a testápolás és az illemhely használatával kapcsolatban
Rendszeres egészségügyi vizsgálatok, szűrések	május	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	fogászati és általános szűrővizsgálat megvalósul

Csoportszoba, öltözők, folyosók mellékhelyiségek, udvar tisztasága	folyamatos	óvodavezető,	az óvoda működtetése egészségügyi előírásoknak megfelel
7. Környezetvédelem			
<i>Tevékenység</i>	<i>idő</i>	<i>felelős</i>	<i>várható eredmény</i>
Csoportok kialakítása: gyermek-és természetbarát jegyek - bútorok, tároló kosarak, játékok, világítás.	szept., folyamatos	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	biztosított gyermekeink számára a rendezett, tiszta környezet, ahol szép és biztonságos környezetben játszhatnak, tevékenykedhetnek
Minden csoportban természetsarok kialakítása.	szept. folyamatos	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	kilakul gyermekeinkben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásforma, életvitel, a jövőre, a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűd
Az udvar tisztántartása, gondozása, évszaknak megfelelő feladatok ellátása.	szept., folyamatos	óvodavezető, óvodapedagógusok	felelős, elkötelezett, környezettudatos és kulturált magatartással közreműködnek gyermekeink az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében
Takarítási világnap. Óvoda szebbé tétele. Csoportonkénti programok szervezése. (babaszoba-takarítás, babaruha mosása, udvarrendezés..stb.)	szept. 3. hét	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	megalapozódik gyermekeinkben a természet, és társadalmi környezetben az ember-harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszer
Állatok Világnapja. Október 4. Csoportonkénti programszervezés.(pl. állatkert, vadspark..stb.)	okt. 4.	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	megvalósul a tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés; pozitív érzelmi viszonya kialakul a természethez
Megfigyelések az évszakok változásával kapcsolatban. Az időjárás jellegzetességei.	folyamatos	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	megvalósul a rendszerszemléletre nevelés; képessé válnak a gyermekek arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal, meglátják a problémákat és az azok közötti összefüggéseket, választ, megoldást keresnek azokra
Szüret. Csoportonkénti programszervezés.	okt.	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	a tapasztalaton alapuló környezeti nevelés megvalósul; gyermekeink megismerik a népszokások eredetét és jelképeit
Orvos gyógyító munkája. Testünk, testrészek, érzékszervek funkcióinak megismertetése, játékok. Egészségtudatosság.	nov.	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	óvodásaink testi- lelki fejlődése megalapozódik a családdal szorosan együttműködve; értékátadás

Márton nap. November 11.	nov. 11.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	tudatosan alakul gyermekeinkben a tevékenykedtetés során, környezetünk és a hagyományok megismerése
Könyvtárlátogatás.	dec.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a szabadidő hasznos eltöltésének igénye alakul
Lakóhelyünk. Épített környezetünk: szobrok, épületek, múzeumok.	dec.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	megalapozódik gyermekeinkben a társadalmi környezet- benne az ember-harmóniájának megőrzését szolgáló szokások; környezetkultúrájuk megalapozódik
Adventi készülődés a szülőkkel közösen.	dec.	óvodavezető, óvodapedagógusok	óvodásaink fejlődése megalapozódik a hagyományok által a családdal szorosan együttműködve; értékátadás
Minden csoport téli élményszerző kirándulást szervez a közeli szánkózódombhoz. A természet megfigyelése, az évszak jellemző jegyei. Az időjárás jellegzetességeinek követése. Téli élmények a hóban.	január	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	megvalósul a sokszínű tevékenységek átélése közvetlen környezetben, illetve a tevékenység és a mozgás pozitív hatása az értelmi fejlődésre; mozgásigényük kielégül
Hazánk növény és állatvilága. Az állatok élete télen. Madáretetés.	január	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	megvalósul a tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés és a megfigyelések keretében történő tanulási folyamat; pozitív érzelmi viszonya kialakul a természethez
Vizes Élőhelyek Világnapja. Séta a helyi vizes területhez. Megfigyelések. Játékos vizes feladatok megoldása csoportonként.	febr. 2.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	megvalósul a rendszerszemléletre nevelés; képessé válnak a gyermekek arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal, meglátják a problémákat és az azok közötti összefüggéseket, választ, megoldást keresnek azokra
Vidám nap/Farsang. Közös óvodai rendezvény	febr.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	gyermekeink megismerik a népszokások eredetét és jelképeit; fejlődésük megalapozódik a hagyományok által a családdal szorosan együttműködve; értékátadás
Március 15. Nemzeti jelképeink megismerése, felkeresése.	márc. 15.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	beépül gyermekeink nevelésébe azok az értékek, melyeket a környezetünk megőrzött

A (városi) közlekedés szabályainak megismerése, közlekedési eszközök. Gyalogos közlekedési szabályok. Séta, megfigyelések.	márc.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonya kialakul, ismerete gyarapodik; a környezettudatos magatartás megalapozódik
Víz világnapja. Március 22. Kísérletek a vízzel.	márc. 22.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a szabadidő hasznos eltöltésének igénye alakul; pozitív érzelmi viszonya kialakul a természethez
Természetvédelem lakóhelyünkön. Hulladékgyűjtés. Természetbarát anyagok használatának megismertetése. Természeti környezetünk védelme, óvása. Energiatakarékosság (víz, villany) fontosságának hangsúlyozása. A rossz minőségű levegő, a szmog megismertetése, okai. Séta, megfigyelések.	április	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	gyermekeink a környezettudatos életmód elemeit megismerik; az egészséget befolyásoló környezeti tényezőket felismerik; a környezettudatos magatartás megalapozódik; a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakulnak
Minden csoportban húsvéti készülődés	április	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	óvodásaink fejlődése megalapozódik a hagyományok által a családdal szorosan együttműködve; értékátadás
Föld Napja Április 22.	április 22.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	környezettudatos és kulturált magatartással közreműködnek gyermekeink az óvoda esztétikus környezetének kialakításában; a tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet megismerése megvalósul
Madarak és Fák Napja Május 10.	május10.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	gyermekeinkben a valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszony alakul ki a természethez; megtanulják azok védelmét, az értékek megőrzését
Kirándulás. Csoportonkénti programszervezés.	május	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	megvalósul a közösségi érzelmeken, tapasztalaton alapuló, kreatív élményekben gazdag környezeti nevelés
Nemzeti összetartozás emléknapja. Emlékezés az óvodakertjében felállított kopjafánál	június 4.	fenntartó, óvodavezető, az óvoda minden dolgozója, esetenként önkormányzati vezetőkkel és szülőkkel	gyermekeink hazaszeretetre, összetartozásra, a szülőföld és a tágabb hazánk szeretetére, és megbecsülésére nevelés

5. 2 AZ ÉRZELMI, ERKÖLCSI ÉS KÖZÖSSÉGI NEVELÉS FOLYAMATA

Az óvodás korú gyermek jellemző sajátossága, hogy magatartása érzelmektől vezérelt. Ezért alapvető feladat a kiegyensúlyozott, szeretetteljes, a Biblián alapuló állandó és örök értékrend, a biztonságot nyújtó légkör és az otthonos körülmények megteremtése.

A tárgyi feltételeken túl óriási felelőssége van az óvodapedagógusnak, hiszen az ő példáján keresztül tanulják meg a gyermekek a társas viselkedés normáit.

Óvodánk fontosnak tartja, hogy az alkalmazottak modellt nyújtsanak magatartásukkal, így az óvoda dolgozói közti kapcsolatot is pozitív és tiszteletteljes érzelmi kötődés jellemezze.

Keresztyén óvodában az óvodapedagógus hite, elhivatottsága semmivel nem pótolható érték.

A gyermekek nyitottságára építve pozitív attitűdöt, szereteten és kötődésen alapuló együttműködést kell kialakítani mind az óvoda alkalmazottai és a gyermekek között, mind a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak egymás közötti kapcsolatában.

A gyermek – felnőtt közötti szoros érzelmi kapcsolat a **beszoktatással** kezdődik. Ennek nélkülözhetetlen eleme az empátiakészség, valamint a pozitív élmények.

Kiemelten kezeljük:

- az együtt ünneplést, születésnapokat,
- jeles napokat,
- közös készülődéseket.

A gyermek-gyermek kapcsolat során alakul ki az alkalmazkodás, a társas kapcsolat erkölcsi normái, az érzelmi alapokon létrejövő kooperáció és kommunikáció. Az életkori sajátosságokat tükröző társas együttélés és az „én - kép” alakulása folyamatos fejlődésen megy keresztül:

- mások akaratának tudomásul vétele
- konfliktushelyzetek kivédése, megoldása
- a csoportban kialakult helyzet reális felmérése.

A gyermekek érzelmvilágát 3 fő szintéren fejleszthetjük:

- a) **szociális érzelmek** (együttérzés, bizalom, segítőkészség, bánat, örömszerzés)
- b) **esztétikai érzelmek** (szép iránti fogékonyság, a művészeti élmény befogadására való igény és képesség fejlesztése)
- c) **erkölcsi érzelmek** (igazságosság, lelkiismeretesség, őszinteség, felelősség, igazmondás).

Mindezek megvalósításához elengedhetetlen a jól kidolgozott napirend, szokás és szabályrendszer kialakítása. Az értelmes fegyelem, a közösségben megélt örömök és a

csoportban szerzett élmények gördülékennyé teszik a napot. Az interakciók (párbeszéd, játék) közben a gyermek „én - képe” erősödik, szocializációjuk nagymértékben pozitívan változik.

Fontos, hogy a gyermekek tudják milyen magatartást várunk el tőlük az adott helyzetben.

Ismerniük kell, hogy mi a helyes és mi a helytelen. Ennek eldöntésében zsinórmértékünk a Szentírás. A szocializáció eredménye a gyermek magatartásában az egyezkedés, a meggyőződés, megegyezésre való törekvés.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- a gyermek szabadon, gátlásoktól mentesen, biztonságosan gyakorolja a társas együttélés szabályait,
- kapcsolataikban (felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek) váljanak kooperációra alkalmassá,
- tudjanak a jó és rossz között különbséget tenni, ennek mércéje legyen a megismert Bibliai történetekben rejlő értékek,
- ismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely ismeret a szülőföldhöz való kötődés és hazaszeretet alapja,
- legyenek képesek megoldani a konfliktushelyzeteket,
- érzékeljék az alá-fölérendeltségi viszonyokat, tudják azokat elfogadni is,
- igyekezzenek legyőzni az előttük álló akadályokat,
- érzelmileg álljanak készen egy új közösségi forma elvárásainak teljesítésére.

5.3 A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE

Az óvodai nevelő és oktató munkánk egyik feladata a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek támogatása és fejlesztése, melynek alapja az egyéni képességeiknek, fejlettségüknek, ismereteiknek felderítése, ezt követően pedig a differenciálás; és különféle fejlesztő módszerek alkalmazása a nevelési folyamatban.

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek:

- a) SNI gyermek (**Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló** : „az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján
  - mozgásszervi,
  - érzékszervi,
  - értelmi vagy
  - beszéd fogyatékos,
  - több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos,
  - autizmus spektrum zavarral vagy
  - egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.”¹

---

¹ [1] 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről, 4. § 25. bekezdés

Az óvodai nevelés során a sajátos nevelési igény a szokásostól eltérő nagyobb mértékű differenciálást, illetve a szakértői vélemény alapján kiegészítő fejlesztő célú pedagógiai eljárásokat tesz szükségessé.

Intézményünkbe az alapító okirat szerint nem vehetünk fel SNI szakvéleménnyel rendelkező gyermekeket, ám a 3 vagy 4 évig tartó óvodai nevelés alatt előfordul, hogy szakvélemény kérése szükséges.

- b) BTM (a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő) gyermek
- c) tehetségígéretes gyermekek

5.3.1. A BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGGEL KÜZDŐ GYERMEK

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság véleménye alapján, az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartási szabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített, vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Fejlesztési területek:

- észlelés, érzékelés
- mozgás, finommotorika
- lateralitás
- téri tájékozódás
- nyelvi készségek
- emlékezet

Tevékenységi formák:

- ölbeli játékok
- bibliai történetek hallgatása és feldolgozása által eligazodás a világban, a jó és rossz erkölcsi fogalmának megértése, belsővé tétele
- énekes játékok, melyek különböző érzelmek átéléséhez nyújtanak segítséget
- népmesék nevelő hatása által, erkölcsi nevelés
- dramatikus játékok
- gyermekek bevonása csoportos tevékenységekbe
- napi áhítatok, melyek lehetőséget teremtenek belső elcsendesedésre
- egyéni fejlesztés biztosítása egyéni vagy mikro-csoportos formában

Munkánk során kiemelten figyelünk:

- a beszoktatandó gyermekekre – beszoktatási program,

- a csoportot váltó gyermekekre – ismerkedő, játszó napok szervezése,
- az óvodából az általános iskolába menő gyermekekre – nagy csoportos óvodai tevékenységek, iskolalátogatások kertében
- más óvodából érkező gyermekekre – felvétel a másik óvodából, dokumentáció kikérése, családlátogatás
- a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekekre – egyéni fejlesztési program keretében
- a családi körülmények megváltozásakor illetve a szülők és a gyermek kapcsolatát alapvetően befolyásoló és meghatározó események időszakában- fokozott figyelem és törődés ezen gyermekekkel és családjaikkal,
- a kiemelten tehetséges gyermekekre
- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre – gyermekvédelem keretében.

A gyermekek életük során többször kerülnek új környezetbe. Fontos pedagógiai feladat, hogy a változásokra felkészítsük, az átmenetet pedig megkönnyítsük számukra.

5. 3.2. TEHETSÉGGONDOZÁS

*„Minden jó adomány és minden tökéletes ajándék felülről való,
és a világosságok Atyjától száll alá, akinél nincs változás, vagy változásnak árnyéka.”*

(Jakab 1,17)

A Tehetséges gyermek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában, magas fokú kreativitással rendelkezik és meg van vagy felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Tehetséggondozás óvodáskorban

Az óvodáskort a tehetséggondozás alapozó szakaszának tekintjük: a világ felfedezésének, sokféle tevékenység kipróbálásának, lehetőségek megkínálásának időszaka ez. Az óvodai tehetséggondozásunk nem más, mint az egyéni bánásmód, differenciálás módszerének alkalmazása. A tehetséggondozásunk feladata tevékenységben tartani az egyént, és megfelelő környezetet biztosítani a tevékenységnek.

A tehetséggondozás célja:

„A tehetség felismerésének célja, hogy minél több gyermekben észrevegyük a tehetségre utaló jegeket, annak érdekében, hogy a megfelelő, hatékony pedagógiai környezet biztosítása által támogassuk, komplex fejlődésüket.”²

---

² Glückné Márton Gyöngyi: A tehetséggondozó munka lépései az óvodai csoportban Pannon Kincstár 2017
6. oldal

Elsődleges célunk felismerni a tehetséget és megjelenési formáit. Továbbá a gyermek érdeklődésének és a kimagasló képességek erősítése, segítségnyújtás megadása a továbbfejlődése érdekében. A személyiségének vagy képességstruktúrájának gyengeségeit ezzel párhuzamosan megerősíteni.

Keresztyén emberképünk fontos eleme, hogy hisszük: a képességek Isten ajándékai mindnyájunk számára, mellyel felelősen és mások javára élni kell.

Jól sáfárkodni a felismert, „forgatott” és használt adományainkkal lehet. Hiszük, hogy minden gyermek életével Istennek terve van, melyet minden gyermeknek élete során majd magának kell felismerni, megérteni és szív szerint elfogadni.

A tehetség megmutatkozásának lehetőségét, a felismerés/ észrevétel és a komplex környezet kialakításával, a párhuzamosan felkínált széles tevékenységi kör kialakításával és elérhető tételével kell kialakítani.

Az óvodai tehetséggondozás legfontosabb eleme ezeknek a feltételeknek a megteremtése és biztosítása. Ezzel együtt a gyermekközösséget is szoktatnunk és szocializálnunk kell a társak többletképességeinek befogadására, értékelésére, közös kinccsé tételére.

A tehetséges gyermekekre általában jellemző viselkedési szokások:

- nagyobb általános tájékozottság, rendkívül gyorsan tanul
- erőteljes tanulási és tudásvágy, széles körű érdeklődés,
- kitartóan és módszeresen kérdez, szeretné tudni, hogyan működnek a dolgok,
- összefüggéseket talál ott is, ahol más nem,
- élénk a képzelete,
- kérdései szokatlanok, beszédes, sokat magyaráz,
- kitartóan megragad az őt érdeklő feladatoknál,
- ha valamit a fejébe vesz, azt meg is csinálja,
- kreatív problémamegoldás,
- jó humora van,
- erős kritikai érzéssel rendelkezik, csak a tökéletes felel meg neki
- fokozott energizáltság, nem tűri a tétlenséget,

Az óvodapedagógus feladata:

- a gyermekek megfigyelése és értékelése során az egyes tehetségre utaló képességterületek számbavétele, a tervezés során a fejlesztés átgondolása
- A tehetséggondozással kapcsolatos feladatok rögzítése a csoportnaplóba, fejlődési naplóba, nevelési tervbe és értékelésbe, amely tartalmazza a fejlesztések irányát, folyamatát, tapasztalatait és eredményeit.
- a bizonyos területeken kiugró fejlettségek további megfigyelése, hogy ez a teljesítmény pillanatnyi vagy folyamatosan, tartósan mutatkozik-e meg.

- a gyenge területek további fejlesztése egyénileg, óvodai szinten vagy külső szakember támogatásával.
- egyéni bánásmód alkalmazása
- pozitív én tudat alakítása és erősítése
- elfogadó, támogató környezet biztosítása
- szakmai felkészülés egyes tehetségterületen
- a témával kapcsolatos továbbképzéseken való részvétel és az ott hallottak továbbadása és beépítése a gyakorlatba.
- ötletek gyűjtése, hospitálás, szakirodalom felkutatása, játékgyűjtemény összeállítása
- a differenciálás megvalósítása
- a csoportszoba és eszközkészlet átalakítása és fejlesztése
- a tehetséges gyermekek munkáinak, teljesítményeinek bemutatása az óvoda falain belül
- jelzés a szülők felé, konzultálás a családdal ötletek és segítségadás szakkönyvek ajánlásával
- külső szakember bevonása, szakmai segítségkérés
- a gyermek speciális tehetséggondozásának megszervezése.

5. 4 AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI NEVELÉS ÉS FEJLESZTÉS MEGVALÓSÍTÁSA

„Ő nála van a bölcsesség és hatalom, övé a tanács és az értelem”

(Jób 12,13)

A nevelés e területe szorosan átszövi a gyermek egész óvodai tevékenységét. Az óvodába lépéstől kezdve építünk a gyermek természetes kíváncsiságára, érdeklődésére. Emellett segítjük a tanulási vágyának kialakulását. Az óvodapedagógusoknak gondoskodniuk kell a változatos tevékenységről, mely során a gyermek pozitív érzelmi hatás alá kerül, és ez motiválja a cselekvés ismétlésére is. Fontosak a meghitt beszélgetések, amelyek erősítik a gyermek aktív kommunikációját. Segítsük elő, hogy érzelmeiket, érzéseiket és gondolataikat szóval, mozgással illetve vizuális eszközökkel kifejezhessék. Biztosítsunk valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését ösztönző környezetet. Amennyiben a tevékenységi vágy fennáll, úgy elindul a tanulási folyamat. A mindennapos tevékenységek sorozatán keresztül egyénileg, a gyermek fejlettségének függvényében fejlesztjük kognitív képességeit.

Ennek elősegítése érdekében szükséges:

- játékos helyzetek alakítása, (pld. szerep játékok, drámajátékok, szituációs játékok, társasjátékok stb.) ösztönzése, fenntartása valamint tanulási alkalmak teremtése, amelyek fejlettségi szintjüknek megfelelően kötik le a gyermekek érdeklődését, aktív szellemi energiáját,
- a modell értékű beszélő környezet megteremtése, az anyanyelv helyes közvetítésével. Valamint a magyar nyelv megbecsülése, megszerettetése és a gyermek beszédkedvének felkeltése,

- olyan élményszerzési lehetőség szervezése, amelyben a gyermekek: látással, tapintással, hallással, érzelmekkel és fordulatokkal, verbális és nonverbális módon első kézből szerezhettek tapasztalatokat, s így válik a tanulás élménnyé, teljes személyiséget aktivizáló folyamattá,
- ösztönözni az egyéni megoldások, ötletek kipróbálását, (ehhez sokfajta és változatos eszközök felkínálása) megvalósítását és a tapasztalatok megbeszélését, elősegítve ezzel a fantázia és az alkotóképesség fejlődését,
- intézményen kívüli programok (pld. séták, könyvtárlátogatás, piac-, vasúti pályaudvar-, tűzoltóság látogatása stb.), ahol az óvodapedagógusok felügyelete teljes körűen megvalósul,
- olyan attitűdök, motiváció és természetes tudás kialakítása, amelyek képessé teszik a gyermeket váratlan vagy komplex élethelyzetek megoldására és egyre több örömet lelnek a kihívások legyőzésében, az önfejlesztő tanulásban, hogy az ismeretek ne egymástól elszigetelten jelenjenek meg, mivel a gyermek világlátása komplex,
- időt és lehetőséget teremteni az együttműködésre, próbálkozásra, gyakorlásra, tévedésre, és az elhibázott dolgok újrakezdésére!

Keresztyén nevelésünk szellemisége, mint ahogy az értelem fejlesztése, az óvoda egész napját áthatja. Ez nem oldható meg egy héten egyszer a Bibliából vett történetek elmondásával. A játékszituációban jelentkező helyzeteket, a természeti jelenségek észrevételét, az étkezéshez és a lefekvéshez kapcsolódó imát, a hiányzó gyermekért való könyörgést, a szülők várását éppen úgy át kell hogy hassa.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- legyen önálló gondolata és tudjon dönteni különböző helyzetekben,
- ismerje fel a problémákat, kreatív módon oldja is meg,
- aktívan vegyen részt a különböző tevékenységekben,
- a szerzett ismereteket legyen képes megfelelő formában rendszerezni, gyakorlatban alkalmazni és közölni azokat,
- a hibákat vegye észre, rávezetéssel vagy önállóan tudja azokat kijavítani;
- rendelkezzen megfelelő pozitív „én - képpel”;
- ismerje a Bibliai történeteket, azok tanulságait.

5.5 HITÉLETI NEVELÉS

„A hit hallásból van, a hallás Isten Igéje által.”

(Róma 10, 17)

A történetek elmondásának célja ebben az életkorban alapvetően nem az ismeretek elsajátítása, hanem a mindenható Isten szeretetének, kegyelmének és jóságának megéreztetése. Az óvodáskor az a legfogékonyabb időszak, amikor egy egész életre meghatározó lehet Isten közelségének élménye.

A szülők beiratkozáskor írásban nyilatkoznak annak tudomásul vételéről, hogy gyermekük az óvodában egységesen református hitéleti tevékenységeken vesznek részt.

Az óvodai hittanoktatás távlati célja:

- A gyermekek hitre juttatása és Jézus Krisztus melletti, életkoruknak megfelelő, döntéséhez való segítése.
- Keresztyén hitünk ismereteinek megalapozása.
- Későbbi életükre nézve hívő református gyülekezeti tagokká nevelés.
- Erkölcsi, etikai érzékük megalapozása.

Az óvodai hittanoktatás közelebbi céljai:

- az gyermekek evangéliumi nevelésén keresztül személyiségük harmonikus fejlődésének elősegítése.
- a bibliai történetek, az imádság és az ünnepek szeretetteljes, bensőséges légkörével a megfelelő érzelmi biztonság kialakítása,
- az óvodapedagógus személyén keresztül a gyermeki bizalom kiépítése a szerető Mennyei Édesatyja felé,
- a gyermek Isten-élményein keresztül a család életének, hitéletének mélyítése és meggazdagítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

„Elmenvén széles evilágra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtsnek.”

(Márk 16, 15)

- alakítson ki a gyermekekben olyan Isten- képet, aki szeret, aki gondoskodik rólunk, s mint egy védőernyő alatt megőriz minket minden körülmények között, akinek minden döntése a javunkat szolgálja. Legnagyobb ajándéka számunkra fia Jézus Krisztus, aki meghallgat, aki mindig velünk van, és úgy fogad el amint vagyunk,

- támaszkodjon a spontán gyermeki érdeklődésre,
- plántáljon el keresztyén erkölcsi tartalmakat pl.: személyválogatás nélküli szeretet, megbocsátás, önzetlenség, türelem, segítőkészség, ragaszkodás,
- törekedjen arra, hogy a bibliai történetek tartalmi, formai felépítése illeszkedjék az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenységi formáihoz (játék, munka, tanulás),
- vegye figyelembe a történetek kiválasztásánál a gyermekek életkorát, fejlettségi szintjét, csoportja aktuális problémáit, eredményeit és az ünnepek aktualitását,
- adjon lehetőséget arra, hogy a történeteket dramatizálhassák és rajzaikban, vizuális tevékenységükben, játékaikban élményeiket újra átélhessék,
- nevelőmunkájában a keresztyén tanítása terjedjen ki az érzelmi-, értelmi- és közösségi életre,
- az imádságok elfogadó légkörében éreztesse meg Isten jelenlétét, közelségét,
- az énekekkel a bibliai tanítás elmélyülését valamint esztétikai élmények erősödését szolgálja.

A történet kiválasztásának alapvető kritériumai:

- a történet ne keltsen félelmet a gyermekekben, és ne tartalmazzon számukra feldolgozhatatlan tartalmakat és érzelmeket,
- olyan történetek közül válasszunk, amelyek pozitív érzelmi töltettel rendelkeznek, amelyek a szerető, gondoskodó Isten - képet erősítik meg. Mindig Isten gondoskodó szeretetét emeljük ki és soha ne hangsúlyozzuk a bűnt, a rosszat, hiszen a bibliai történetek elsősorban nem arról szólnak, hogy milyen az ember, hanem Isten kegyelméről és szeretetéről,
- az Ige valódi üzenetétől ne térjünk el, ugyanakkor gyermekszerű legyen az előadásmódunk. Fontos, hogy a bibliai történeteket különböztessük meg a meséktől, ehhez hiteles történetmondás szükséges. Hiszen a történeteken keresztül, Isten üzen nekünk valamit. Mielőtt a gyermekek elé visszük a történetet, tanulmányozzuk az adott igeszakaszt, hogy nekünk ma mit üzen, és az után fogalmazzuk meg, hogy mit mondhat a gyermekeknek,
- lehetőleg egy fő gondolat mellett döntsünk, és csak egy nézőpontból mondjuk el a történetet (így a gyermek azonosul az adott szereplővel és beleéli magát a helyzetébe). Ez azért is fontos, mert a gyermek még nem képes egyszerre több nézőpontot figyelembe venni.

Minden történetnél meg kell keresnünk az Ige fő üzenetét. A fő üzenet keresésének 2 gyújtópontja van:

- Mi az Ige fő üzenete? (igeszzerűség)
- A gyermekek számára mit üzen az Ige, itt és most? (gyermekszerűség)

Az Ige fő üzenete lesz a belső cél, vagyis e köré csoportosítunk mindent. Ezt a gyermekeknek nem áruljuk el, de a történet végére ennek a fő célnak ki kell domborodnia. Ha több üzenet van, keressük ki azt, ami a leginkább gyermekszerű. Ügyeljünk arra, hogy mindig csak egy belső célunk legyen.

A belső cél mindig:

- igeszerű legyen,
- valóságos és igaz legyen,
- az adott történetben benne lévő saját üzenet legyen,
- törvényt vagy evangéliumot hirdessünk. Óvodáskorban legfőképp Evangéliumot célszerű tanítani. pl.. Jézus mit tett érted? (evangélium); Neked mit kell tenned? (törvény)

A történet elmondásának hat arany szabálya:

- Igeszerűen (az Ige belső szabályának megfelelően)
- Egyszerűen (egy nézőponttal)
- Feszülten (drámaian, jelen időben, érdekesen)
- Élettellejesen (éljük mi is és az alakok is)
- Szemléletesen (lássa a gyermek azt, amiről szó van)
- Gyermekszerűen (a gyermekek számára érthető és befogadható módon)

Gyermekáhitatok, imádságra való nevelés:

A Bibliai történetekkel való ismerkedésen kívül a másik sarkalatos terület az imádság, vagyis a mindennapi áhitatok sora. Fő feladatunk, hogy a gyermeket megtanítsuk imádkozni (ez tulajdonképpen a szülők és a család feladata lenne, de sok esetben ez hiányzik), vagy továbbfejleszteni azt, amit a szülők elkezdtek.

Az imádság az Istennel való kapcsolatfelvétel formája.

A gyermek számára legyen természetese dolog, hogy ahogyan hozzánk beszélhetnek és elmondhatják kérésüket, vágyaikat, bajaikat stb. ugyanígy elmondhatják Mennyei Atyjuknak is, aki figyel rájuk.

Az imádkozás formáját meg kell tanítanunk a gyermekeknek, mely szintén egy folyamat. Eleinte a kötött imádságokkal kezdjük (étkezések előtti-, utáni imádságok, napkezdő és hálaadó imádságok, lefekvés előtti ima stb.)

Az Úr imádságát: a „Mi Atyánk” - ot csak később tanítjuk meg (a nagy csoport 2. félévében), részletekben és együtt értelmezve, hogy értsék is azt. Magyarazzuk meg a gyermekeknek, hogy

Isten minden imát meghallgat, de nem mindig úgy hallgatja meg, ahogy mi szeretnénk, nem mindent teljesít.

Saját szavainkkal elmondott egyszerű imáinkat adjuk nekik példaként, mintaként. A gyermekek érezzék meg, hogy az imának ereje van, hisz Istennek mindenre van hatalma. Saját példák elmondásával erre bátorítsuk őket.

Fokozatosan szoktassuk rá a gyermekeket, hogy ők is imádkozhatnak saját szavaikkal. Tanítsuk meg őket, helyesen kérni és hálát adni, megköszönni mindazt, amit az Úrtól kaptunk. Ismertessük fel, hogy mindennap van miért hálát adni, (egészségért, táplálékért, családjunkért) és ezekre kerüljön sor a mindennapi áhítatok során. Tanuljunk meg együtt örömezni a gyerekekkel az élet apró örömei felett, ehhez jó eszköz lehet a hálaadó, dicsőítő dalok éneklése.

Az áhítatok jó alkalmat adnak arra is, hogy beszélgessenek közösen az egész csoport, és az egyéni kívánságok, bánatok, örömök kiderülhessenek. Érezzék, hogy fontosak a számunkra és társaik számára is az ő problémáik. Legyen időnk meghallgatni őket.

Az imádságot soha ne erőszakoljuk ki, várjuk meg míg a szívükből fakad.

Kezdetben azt is meg kell szokják, hogy az imádság szent dolog, olyankor ne figyeljenek másra, hiszen elcsendesedés és Istenre figyelő szív és fül kell hozzá.

Akkor eredményes az áhítat, ha a gyermek megérzi, megsejti a menny légkörét.

Kiscsoportban a bibliai történetek feldolgozása a karácsonyi történettel kezdődik. Szeptembertől november végéig az áhítat témája, jellege kissé különbözik a többi csoportétól. Az áhítat már a beszoktatás alatt szerves része a napunknak.

Eleinte az egymás-, az óvoda-, a csoport megismerése az összetartozás élményének felismertetése a cél. Később a gyermekek életében megjelenő konfliktusok kezelésének biblikus megoldásait is tanítjuk. Továbbá a bibliai történetek megértéséhez nélkülözhetetlen fogalmak, korabeli eszközök, tárgyak, szokások megismertetése a feladatunk. Később a Bibliában található, életünkben nap mint nap előforduló fogalmakról beszélgetünk, mint például: a szeretet, boldogság, szomorúság, barátság, együttérzés, ünneplés, meglepetés, várakozás, megbocsátás, elengedés stb.

Az egyházi ünnepek alkalmával a bibliai történeteken keresztül beszélünk az ünnepi szokásokról, az ünneplés lényegéről.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermekekben alakuljon ki a 3-6-7 éves gyermek szintjének megfelelő Istenkép,
- Tudják, hogy a Biblia szent könyv, mely Isten Igéjét (tanácsait, útmutatását, parancsait) tartalmazza,
- ismerjenek és szeressenek bibliai történeteket,
- ismerjenek egyházi énekeket, tudják, hogy az ének Isten dicséretére történik,
- tudják, hogy a templom Isten háza és annak megfelelően kell ott viselkedni,
- tudják, hogy ezt a világot Isten teremtette és minket is Ő alkotott,
- alakuljon ki bennük Jézus Krisztussal való kapcsolatteremtés igénye - az imádság,
- jelenjen meg az életükben a keresztyén erkölcsi magatartás néhány jellemzője.

6. A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉG – FORMÁI

6.1. JÁTÉK

„De a Léleknek gyümölcse:.. öröm”

(Galata 5,22)

A játék a 3-6-7 éves gyermek legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A gyermek elemi pszichikus szükséglete, mindennapos, önkéntes, önmagáért való szabad, élményeken alapuló, személyiségét fejlesztő örömforrás.

A gyermek több síkon így érzékeléssel, észleléssel, mozgással, emocionálisan és intellektuálisan tapasztalja meg az őt körülvevő világot. A benyomásait személyiségén átszűrve, játékban spontán adja vissza. Eközben formálódik a gyermeki pszichikum valamennyi funkciója. Fejlődik a gyermek megismerő képessége, kezűgyessége, motorikuma, mozgása, testi erőnléte, képzelő ereje, nyelvi kommunikációja.

Megtanulja a társakhoz való alkalmazkodást, az érzelmi odafordulást, a közösségi élet alapformáit, gyakorolja a keresztyén erkölcs jellemzőit. Fejlődik értelme, gondolkodása. Gazdagodik ismerete, tapasztalata, érdeklődési köre, integrálja a külső és belső világot. Mindezek által az óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszköze a játék. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, tájékozódásukat, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

Tartalma:

- Szabad játék
- Gyakorló játékok
- Szimbolikus szerepjátékok
- Konstruáló játékok
- Szabály játékok
- Spontán és irányított mozgásos játéktevékenységek

Az óvodapedagógus feladata a játék feltételeinek biztosítására:

- élményszerzési lehetőségek
- többfajta játékhoz megfelelő hely (kuckók, terek kialakítása)
- elegendő, zavartalan összefüggő játékidő,
- a játék tartalmának megfelelő játékeszköz és játékszer,
- biztonságot nyújtó, érzelmekben gazdag nevelő légkör biztosítása,
- a játék által keresztyén értékekre fogékony, kreatív, társaikhoz alkalmazkodni tudó, aktív, feladatokat értő és megtartó gyermek nevelése
- jelenjen meg az anyanyelvi nevelés
- alakuljon a társas kapcsolatok szintje, minősége.

6.1.1 A JÁTÉK FELTÉTELEI:

a) Élményszerzési lehetőség biztosítása:

A gyermek játékának tartalma mindig összefügg az általa átélt élményekkel, azok alkalmával szerzett tapasztalatokkal.

A megváltozott társadalmi viszonyok miatt a gyermekek családból hozott élményei erősen különböznek. Ezek az egyéni tapasztalatok az óvodában a közös játékban megelevenednek, új közös játék forrásává válnak.

A szeretetet, megértést, igazságosságot, alkalmazkodást, rendet, az átélt pozitív vagy negatív élményeket dolgozza fel a gyermek a játékában.

Az agresszió keltette feszültségoldás, a negatív élmények feldolgozása, az óvodapedagógustól kellő tapintatot igényel. Engedje ezek kijátszását, de úgy, hogy a többi gyermeknek védelmet nyújtson velük szemben.

Az óvodán kívül és belül közösen átélt élmények: séták, kirándulások, kulturális programok alkalmával is szerezenek tapasztalatokat a gyerekek. Ezek majdan egyedi módon gazdagítják a játék tartalmát, kihatnak az óvodán kívüli játékéletre is.

A bibliai történetek megismerése során gyakran azonosulnak a szereplőkkel és átéli újra a „szeretet győzelmét”. A keresztyén szellemiség kialakulásához szükséges az élményszerű átélés.

b) Többfajta játékhoz megfelelő hely biztosítása:

Az óvodai játék színtere: a csoportszoba és az óvoda udvara.

Az óvodapedagógus minden esetben sajátos körülményeket teremtsen a gyermekek életkorának és tevékenységének megfelelően: a gyakorló játékokhoz (pl. mozgásos játék), a szimbolikus szerepjátékokhoz (dramatikus játék, bábozás), konstruáló és a szabályjátékokhoz létesítsen állandó, illetve ideiglenes játszóhelyet. Emellett a gyermekek önállóan, akár a bútorok mozgatásával is kialakíthatják a nekik megfelelő körülményeket. Fontos szempont, hogy egymást ne zavarják. A gyakorló játékokhoz bővebb helyre, a szerepjátékokhoz több, kisebb zugra van szükség. Az építés, barkácsolás védett helyen legyen, hogy több napon át folytatódhasson és ne legyen balesetveszély forrása. A mese, a báb, a hangszer, a kellékes kosár helye elérhető és tevékenységre ösztönző legyen.

Az udvaron biztosítjuk a nagymozgásos, labda-, énekes- és szerepjáték feltételeit, valamint az időjárásnak megfelelően a vizuális tevékenységet, az építést és konstruálást. Az óvodapedagógus segítse a gyermeket elképzeléseinek megvalósításában, a komplex játékok kibontakozásában és biztosítsa a szükséges feltételeket.

c) Elegendő, zavartalan, összefüggő játékidő biztosítása:

Az óvoda nyitvatartási idejében fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése, melynek az óvoda napirendjében is meg kell mutatkoznia. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült játék kibontakozását. A kisebbek az áhítat, az étkezés, alvás, tisztálkodás, öltözés kivételével egész nap játszanak. A nagyobbak számára az elkezdett játéktevékenység több napon át tarthat, különösen akkor, ha az eszköz barkácsolással készül, vagy a játék még nem „futotta” ki magát.

Az óvodapedagógus támogassa a törekvéseket, hogy a játék gazdag, tartalmas, sokrétű és hosszantartó lehessen. Nyújtson lehetőséget egyaránt a motorikus és kommunikációs képességek fejlődésére.

Az udvari játékidő az időjárásnak megfelelően huzamos része a napirendünknek.

A nevelési év folyamán amint lehet, kimegyünk, a nyár folyamán kint töltjük az egész napot az óvoda kertjében - az ebéd és az alvás kivételével. A teraszt igyekszünk védetté tenni, hogy a kinti étkezésre, levegőzésre esőben is lehetőség legyen.

d) A játék tartalmának megfelelő játékeszköz és játérendszer biztosítása:

A jó játékeszköz motiválja a cselekvést, kibontakoztatja a fantáziát, a játék során életre kel, emóciókkal itatódik át és annak szerves részévé válik. A világ szimbolikus újrateremtésére ösztönöz.

Minden gyermek számára az ő adott fejlettségi fokán gondoskodjunk a különféle játékhöz szükséges félkész- kész, cselekvésre inspiráló játékeszközről, játékszerről. Szükség van a környezetünkben és a természetben megtalálható kellékekre, melyek a gyermek szimbolizmusát, kreativitását, a környezetből vett élmények megelevenítését, érzelmi kötődését teszik lehetővé.

A kisebb korosztály számára több, egyforma játékra van szükség. A szerepjáték eszközkészlete mellett gondoskodjunk a képességfejlesztő játékokról: bábozás, dramatizálás kellékeiről is.

A gyermekek sajátítsák el a játékeszközök megosztását, megszervezésének módját, közben átéli milyen nehéz megválni attól, s valóban köszönet jár annak, aki megteszi. Mindez a hálaadás érzését alakítja ki bennük.

A társadalmi változások magukkal hozták a modern, sokszor értéktelen játékszereket, melyet egészítsünk ki természetes anyagból saját magunk és a gyermekekkel együtt készített eszközökkel.

e) Biztonságot nyújtó, érzelmekben gazdag nevelői légkör biztosítása:

A családban a szülő, az óvodában az óvodapedagógus a gyermek első igazi játszótársa. Olyan tulajdonságokkal rendelkeznek, ami által utánozható mintát ad a játékban a gyermek számára. Fogadja el és szeresse a gyermeket, mély empátiás készséggel, toleranciával, pedagógiai érzékenységgel, kritikai érzéssel, következetességgel és játékossággal bírjon.

Derűs, szeretetteljes, biztosságot nyújtó légkört alakítson ki. Kezdeményezze, segítse a játékot, ha elakad. Támogassa a gyermekek közötti baráti kapcsolatokat alakulását. Építsen a gyermek képességeire. Tartsa tiszteletben a gyermeki játékot, s engedje, hogy a gyermekek szabadon szervezhessék a helyét, eszközét, társaikat önállóan választhassák meg. Nyugodt játék esetén hagyja, hogy a gyermekek szabadon tevékenykedjenek, ilyenkor a játék szemlélője, követője maradjon. A nyugodt játék feltétele a jól kialakított szokás szabályrendszer.

Az óvodapedagógus szituációérzékenységével figyeljen fel és reagáljon a gyermekek spontán szerzett élményeire, tapasztalatait építse be a további nevelési-tanulási feladatai közé.

6.1.2 Játékba integrált tapasztalatszerzés

A játékba integrált tapasztalatszerzés azt jelenti, hogy az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek a játékidőbe ékelődnek tagolódnak úgy, hogy azt előtte az óvodapedagógus tudatosan tervezi.

- A gyermekek a játékba integrált tevékenységeik során szerzett tapasztalatok és élmények alapján tanulnak, általuk fejlődnek. Mindez képességfejlesztésük és egyéni szükségletük figyelembevételével történik.
- A gyermek értelmi képességeinek: az érzékelésnek, az észlelésnek, az emlékezetnek, a figyelemnek, a képzeletnek, a képszerű, szemléletes gondolkodásnak a fejlesztése játékos, cselekvéses tanulással valósul meg.
- Önként, spontán tanulás, megfigyelés, tapasztalatszerzés során az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás is megvalósul.
- A játékoság, a felfedeztetés, a ráébredés lehetősége a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemeztetés, rendszerezés által, a tapasztalatok bővítése, rendezése; a gyermekek életkori sajátosságának, testi-lelki állapotának, érdeklődésének, kíváncsiságának figyelembevételével történik.

6.1.3 A JÁTÉK ÉS A MATEMATIKAI TARTALMÚ TAPASZTALATOK ÖSSZEFÜGGÉSE

A matematikai ismeretek megalapozásában, megszerettetésében nagy szerepe van a játéknak, a játékba való beépítésnek.

A témakörök feldolgozásához társasjátékokat, szabályjátékokat alkalmazhatunk. Szükséges a játék során adódó lehetőségek kihasználása.

Konstruktív játék, építő játék: válogatás, csoportosítás, tulajdonságok szerinti számlálás, sorakoztatás, párosítás, névutók, relációk gyakorlása.

Mozgásos játékok: több – kevesebb számlálás

	<p>sorakozás, soralkotás</p> <p>hosszabb- rövidebb, magasabb-alacsonyabb,</p> <p>gyorsabb-lassabb</p>
Udvari játék:	<p>térfogatmérés</p> <p>alatta-fölötte, magasabb-alacsonyabb</p>
Szerepjáték:	<p>kicsi-nagy, öreg - fiatal</p>
Szabályjáték:	<p>több-kevesebb</p> <p>kívül-belül, nyitott-zárt vonalak</p> <p>egyenes, görbe.</p>

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- társaik iránt pozitív megnyilvánulásaik alakulnak ki,
- önállóan kezdeményeznek, vagy bekapcsolódnak a közös játéktevékenységekbe,
- játékszabályokat felállítanak és betartanak, vagy bekapcsolódnak a közös játéktevékenységekbe,
- erőfeszítéseket tesznek mozgásos ügyességet igénylő játékokban,
- képesek végighallgatni, elfogadni társaik javaslatait is,
- képesek lemondani egy-egy játékeszköztől,
- nyugodt tevékenységekhez önállóan megkeresik az eszközöket,
- kedvezőtlen szerepeket is tudnak vállalni,
- kudarcélményt elviselnek.

6.2. MUNKA

*„És fogta az Úristen az embert és helyezte az Éden kertébe,
hogy az művelje és őrizze”*

(1 Mózes 2, 15)

A munka tevékenysége az óvodáskorú gyermek számára játékos jellegű, mégis a szükség motiválja.

A játékkal és a cselekvő tanulással, tapasztalatszerzéssel egybeeső munka és munkajellegű tevékenység a személyiségfejlesztés fontos eszköze. A környezet megismerésének, a munkavégzéshez szüksége attitűdök, képességek és tulajdonságok (kitartás, céltudatosság, felelősség, fegyelem, önállóság) alakításának fontos eszköze.

Célunk - a munkatevékenységek végzésével - a szolgáló élet alapjainak lerakása.

A csoporttársakkal együtt és értük végzett munka során alakulnak a közösségi kapcsolatok, pozitív élmények átélésére ad lehetőséget, melyek újabb motivációként hatnak.

Törekedjünk arra, hogy a gyermek számára örömmel és szívesen végzett, aktív tevékenység legyen a munka, pozitív élményeken keresztül értse meg, hogy Istentől kapjuk feladatunkat.

Nem zárható ki azonban, hogy a gyermek tettei következményeként, nevelői cézzattal munkajellegű feladatot kapjon. Ez esetben is fontos az óvodapedagógusi példaadás, a megfelelő segítségnyújtás, irányítás.

Az óvodapedagógus feladata:

- életkornak megfelelő feladatok adása,
- biztosítsa a munka feltételeit, eszközeit,
- tanítsa meg a gyermekeket a munka helyes menetére, a balesetveszély elkerülésére, a munkaeszközök helyes használatára; gyermekekkel való együttműködésre,
- segítse a feladattudat kialakulását,
- segítse a gyermeket az önkiszolgálásban; (jártasság kialakulásában, munkafogások megtanulásában, egyre önállóbb munkavégzésben),
- biztassa a gyermeket az alkalomszerű munkák vállalására,
- nevelje a gyermeket a teremtett világ tiszteletére és a hozzá kapcsolódó feladatok elvégzésére, saját és mások elismerésére, megbecsülésére,
- tanítsa meg a gyermeket a hálaadás szóban történő kifejezésére,
- a néphagyományokhoz kötődő ünnepekre való készülődés során ismerkedjenek meg olyan munkatevékenységekkel, mint pl. mézeskalács - sütés, tojásfestés, termések gyűjtése stb.
- az óvodapedagógus álljon mindig modellként a gyermek előtt. Értékelése legyen mindig konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő.

Munka jellegű tevékenységek az óvodánkban:

Önkiszolgálás: testápolás (egészségvédelem)
  étkezés (kulturált, reggeli és uzsonna alkalmával megterít magának)
  öltözködés (rendezett külső)

Környezet rendjének megőrzése: rendrakás
  teremrendezés
  terem felsöprése

Alkalomszerű munkák: kisebb megbízatások teljesítése

Naposi munka: étkezéshez szükséges teendők elvégzése
  tevékenységhez szükséges eszközök előkészítése

Egyéb: a környezet-, növény és állat gondozás:

a csoportszobákban lévő növények ápolása,
a csoport kiskertjének gondozásában való segédkezés,
udvarunk fáinak, bokrainak védelme,
egész évben a madarak itatása, és etetése a téli időszakban,
a madáretetők folyamatos élelemmel való feltöltése
szelektív hulladék gyűjtése, ürítése

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- a gyermekek végezzék el az önmagukkal kapcsolatos, önkiszolgáló feladatokat,
- vállaljanak a társuk érdekében is munkatevékenységet, azt örömmel és önként tegyék,
- teljesítsék a számukra adott feladatokat, ismerjék a munka menetét,
- becsüljék meg a másik munkáját,
- érezzék a környezet és az ember kölcsönhatását,
- ismerjék a munkaeszközök helyes használatát.

6.3. TANULÁS

„A hit mellé ragasszatok tudományt”

(2. Péter 1, 5)

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendszerezése.

Az óvodás korú gyermeket természetes tevékenységi vágya utánzásra, cselekvésre ösztönzi. Eközben hasznos tapasztalatokra tesz szert, tanul, fejlődik.

A kíváncsiság, a felfedezés, a megtapasztalás élménye teszi érdeklődővé, nyitottá, probléma érzékennyé a gyermeket. A tanulási folyamat során a gyermekeknek lehetőségük van a próbálkozásra, tévedések utáni újrakezdésre, a hibák javítására minden következmény nélkül. Így olyan attitűdöket alakítunk, amelyek képessé teszik a gyermeket arra, hogy váratlan élethelyzetekkel megbirkózzanak és egyre több örömet leljenek az önfejlesztő tanulásban. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész nap folyamán adódó spontán helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulások, séták valamint az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban valósul meg.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalatszerzés-, felfedezés lehetőségének biztosítása.

A gyermekkor az életnek az a szakasza, amikor a legnyitottabbak a gyermekek az őket érő benyomásokra, s nyitva állnak az Isten dolgai iránt. A tanulás a gyermek világvilágának alakulását is befolyásolja, ezt felismerve ki kell használni a tanulásban rejlő összes lehetőséget.

A tanulás formái:

- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, felfedezés;
- spontán, játékos tapasztalatszerzés,
- a gyermekek kérdéseire, válaszára épülő ismeretszerzés,
- modellkövetés,
- játékos, cselekvéses tanulás,
- gyakorlati probléma megoldások,
- az óvoda által kezdeményezett kötelező tevékenységek.

Az óvodapedagógusnak törekednie kell a komplexitásra, mert a gyermek a világot komplex módon ismeri meg és fogadja be. Lényeges, hogy az óvodapedagógus helyesen mérje fel a gyermek képességeit, és személyre szabottan fejlessze a gyermek érzékelését, észlelését, emlékezését, figyelmét, képzeletét és gondolkodását.

Ezen kívül a beszéd fontos eleme a tanulási folyamatnak. A megfelelő kommunikáció serkenti a gondolkodást, a gondolkodás fejlődésével eredményesebb lesz a tanulás.

A **3-4 éves gyermekeknél** elsősorban a cselekvések, bemutatások, spontán szerzett ismeretek, tevékenységek alapozzák meg az ismeretszerzést.

Az **5-6-7 évesek** már igénylik a pedagógus által irányított, megtervezett, magyarázatokkal, cselekedtetéssel, mélyebb összefüggések feltárásával szerzett ismeretek feldolgozását, a tanultak rögzítését.

A tervezetten szervezett tevékenység vagy a párhuzamosan is végezhető differenciált csoportos tevékenységek szervezésének optimális időkerete:

Kiscsoport	Középső csoport	Nagycsoport
15 – 20 perc	20 – 25 perc	35 – 40 perc

Az óvodapedagógus feladatai:

- építsen a gyermekek előzetes ismeretire,
- segítse a gyermekek ismereteinek megalapozását,
- teremtsen tanulást támogató környezetet,
- segítse a jártasságainak, készségeinek, képességeinek kialakulását és fejlesztését,
- segítse a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak rendszerezését, bővítését,
- engedje a spontán, játékos tapasztalatszerzést,
- irányítsa és szervezze a megfigyelést, tapasztalatszerzést,
- segítse a cselekvő, szemléletes képi gondolkodás mellett az absztrakt gondolkodás kialakulását,
- biztosítson a gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességeihez igazodó tanulási kereteket és formákat,
- tervezzen olyan feladatokat, melyek a gyermek lelki fejlődését elősegítik,
- személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását.

A fejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- legyen képes a különböző gondolkodási műveletekre – következtetés, ítéletalkotás, összehasonlítás,
- ismerje fel az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket,

- tevékenység végzésekor legyen kreatív, keressen többféle megoldást,
- szándékos figyelmét tudja irányítani, legyen tartós,
- ismert feladatvégzésnél legyen önálló,
- szókinccse, beszéde legyen változatos, gondolatait érthetően, mondatot alkotva legyen képes közölni.

6.3.1. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

„Mert úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy valaki hiszen ő benne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.”

(János 3,16)

Tevékenységünk célja:

A közvetlen és tágabb környezet felfedezése, melynek során a gyermekek pozitív érzelmi viszonya kialakul a természeti, társadalmi, tárgyi világ értékei iránt. A környezet megismerése közben a gyermekek felfedezik, megszeretik Isten csodálatos teremtésének szépségeit. Megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, a keresztyén értékekkel egyező néphagyományok és szokások, a családi-, a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét is. Ezért fontosnak tartjuk és támogatjuk a külső helyszíni foglalkozásokat.

A gyermekek minél több tapasztalatot szerezzenek (mozgásos, érzékszervi) az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből életkoruknak megfelelő szinten. Biztonsággal igazodjanak el környezetükben, érezve azt a felelősséget, hogy a természet és a környezet megóvásában nekik is fontos feladatuk van.

A természeti környezet megismertetése:

Az élő természet szépségének, esztétikumának, ökológiai összefüggésének megismertetése során szem előtt kell tartani az óvodáskorú gyermek érzelmi dominanciáját. A megismerés folyamatában különösen az élményekre és a tapasztalatszerzésre építünk. A természetes környezetben való megfigyelés során felismerik, a teremtett világnak sokféle segítségre van szüksége a fennmaradáshoz. E közben megtapasztalják Isten tulajdonságait: teremtő Úr, bölcsen alkotó, gondviselő, szerető Atya stb.

A tapasztalatszerzés a valódi környezetükben történik: a csoportszobában, az óvoda kertjében, a szabad természetben. A növények, állatok életének megismerésekor ismereteket szerezhetnek:

- melyik fajnak milyen segítséget kell nyújtani a fennmaradáshoz
- az őszi erdő varázsáról, termésekről, szüretelhető gyümölcsökről
- esőről, időjárásról, hóban ugráló verébről
- a ragyogó színekben pompázó virágoskertről
- óvoda udvarán előforduló állatokról
- házi - és állatkerti állatokról.

Ezen kívül megemlékezünk:

- a világtakarítási napról (szeptember 20.).
- a Zene világnapjáról (melynek megszervezését az aktuális év programjához igazítunk, ősszel vagy tavasszal tartjuk)
- az Állatok napjáról (október 4.)
- a Víz világnapjáról (március 22.)
- a Föld napjáról (ápr. 22.)
- a Madarak és Fák napjáról (május 10.)

Megtanítjuk őket szépnek látni, értékelni és megbecsülni a természetet. Ezáltal alakul viselkedéskultúrájuk és a természethez való viszonyuk.

A kerti munka megkedveltetése is hozzátartozik mindennapi életünkhöz. Ezen tevékenységek közben is (ásás, gereblyezés, kapálás, söprögetés, magvetés, ültetés, locsolás) lehetőség nyílik a bőséges tapasztalatszerzésre.

A természetvédelem, környezetvédelem hitünkéből fakadó feladatunk.

Globálisan gondolkodni – lokálisan cselekedni alapelv érvényesülését, és szokássá válását kisgyermekkorban kell elkezdni.

Társadalmi környezet megismertetése:

A gyermekhez legközelebb álló közösség a család. Isten szeretete abban is megmutatkozik, hogy nem kell egyedül élnünk, mert szülőket adott nekünk, akik gondoskodnak rólunk, szeretettel vesznek körül.

A gyermekeknek segítünk abban, hogy a családi környezet zárt világából kikerülve, az óvodába, új környezetükbe beilleszkedhessenek.

Fontos tehát:

- hogy megismerjék, kötődjenek, biztonságban mozogjanak az őket körülvevő társadalmi környezetben,
- a családról egészséges kép alakuljon ki bennük, tudatosodjon a családtagok egymáshoz fűződő viszonya, a gyermekek tiszteletadása szüleik felé,
- a közösséghez való tartozás pozitív élményként éljen bennük
- ismerjék meg óvodájukat (különböző helyiségeket és azok rendeltetését),
- tudják csoporttársaik nevét, jelét, az óvodában dolgozó munkatársak nevét,
- alakuljon ki bennük az érték megóvása, féltése, megmentése iránti igény,
- aktívan alakítsák környezetüket a környezettudatos magatartásformák gyakorlásával és interiorizálásával, mely közben megtapasztalják, hogy a környezetük szépítése esztétikai hatással is bír,
- ismerjék és kövessék a viselkedés szabályait, a közösségi élet szabályai alapnormaként épüljön be viselkedésükbe
- tudják a hét napjait, hónapok neveit, ismerjék a napszakokat és az évszakokat,

- ismerjék a közlekedési alapszabályokat, melyek alkalmazása során meglátogathatnak: autóbusz állomást (Etele út), vasútállomást (Kelenföldi Pu. és/vagy Déli Pu.), metróállomást (Kálvin tér),
- a gyakorlatban érthetővé válnak az e témákhoz kapcsolódó fogalmak (pl. teherszállító, személyszállító, tömegközlekedési eszköz stb.),
- találkozzanak saját fejlődésük jellemzőivel (növekedés, érés stb.).
- ismerjék az őket körülvevő környezeti világot és a szolgáltatásokat
  - pl.: templomukat, a lelkipásztor munkáját, orvosi rendelőt, a doktor munkáját, fodrászatot, péket, iskolát, bölcsődét, piacot, stb.
- ismerjék meg népszokásokat, hagyományokat és az ahhoz kapcsolódó életkori szinten feldolgozható tartalmakat és szimbólumokat. Ezek közül kiemelten az alábbiakat:
  - Szept. 29.: Mihály napja - Európa-szerte ismert pásztorünnep. Ezen a napon hajtják be a legtöbb állatot a faluba. Szeptember végétől kukoricatörés és egyéb betakarítási munkák kezdete.
  - Szept. 29 – okt. 28. közötti időszak a szüret és a szüreti bál ideje - Közös szüreti nap, a néptánc oktatóval táncbál szervezése.
  - Nov. 11.: Márton nap - Iudas mondókák és játékok tanulása, eljátszása.
  - Nov. 25.: Katalin nap - Katalin napjával be is fejeződtek az őszi bálók, lakodalmak. Közel az adventi csendes- böjtös időszak, mikor már sem lagzikat, sem táncmulatságokat nem tartottak, időjárás megfigyelése
  - Nov. 30.: András napja - A disznóvágások ideje ekkor kezdődik. András körüli napokra esik Advent első vasárnapja, a karácsonyi négyhetes előkészület kezdőnapja. Advent időszaka, az ünnepre való testi és lelki felkészülés ideje a befelé fordulás, lecsendesedés időszaka. Advent négy hete alatt készültek fel a betlehemesek. Advent első vasárnapjával új egyházi év kezdődik.
  - Dec. 6.: Mikulás napja - Miklós püspök legendája
  - Jan. 1.: Újév ételek, jókívánságok - Ezen a napon régen szokás volt újévi jókívánságokat mondani házról házra járva, amiért a háziak almával, dióval kínálták a köszöntőket.
  - Jan. 6.: Vízkereszt - A vízkereszt a karácsonyi ünnepkör zárónapja, és a farsang kezdete. Ekkor szedik le a karácsonyfát és gyújtják meg utoljára az adventi koszorún a gyertyát.
  - Február: Vidám nap - tematikus farsang az óvodában
  - Márc. 18., 19., 21.: Sándor, József, Benedek - A tavaszi napéjegyenlőség kezdete. Időjárással kapcsolatos megfigyeléseket tettek az emberek. Népi megfigyelések szerint ekkor szólalnak meg először a madarak „József kiosztotta a sípot”, de ezen a napon repülnek ki először a méhek a kaptárból, a gólyák is ekkor térnek vissza.
  - Húsvét: Húsvét alkalmával minden csoportban az óvónő vezetésével a lányok készülnek a fiúknak valami finomsággal, a fiúk pedig locsoló verset tanulnak. A fiúk a lányokat vízbe mártott „zöldággal” locsolják meg.

- Ápr. 24.: György nap - György-nap Európa nagy részén ősi pásztorünnep, az állatok első kihajtásának a napja.
- Pünkösöd
- Május 1.: Májusfa készítése - A májusfa - májfa, hajnalfa, jakabfa vagy megint más néven jakabág - állításának ünnepe, bár néhol pünkösöd napján állítottak májusfát. A májusfa a természet újjászületésének szimbóluma, az ifjúság tavaszi szokásainak Európa-szerte ismert eszköze. Májusfa szerelmi ajándék is volt.

A külső világ tevékeny megismerése és a matematikai tartalmú tapasztalatok összefüggése:

A gyermek a környezet megismerése során gyakran találkozik matematikai tartalmú ismeretekkel és jelenségekkel. A változások észlelése, továbbgondolása és befolyásolása elképzelhetetlen matematikai alapismeretek nélkül. Az óvodapedagógus feladata, hogy kihasználjon minden spontán lehetőséget a gyermek fejlesztésére:

- megfigyeltetésre, csoportosításra, halmazképzésre,
- számlálásra, mennyiségi összefüggésekre,
- irányok megkülönböztetésére, névutók használására,
- hasonlításra, viszonyításra, logikus gondolkodásra,
- térbeli és síkbeli formák, alaki, nagyságbeli érzékeltetésére.

Az óvodapedagógus irányításával szerzett ismeretek formáját minden esetben a gyermek érettsége és az adott téma határozza meg.

Az óvodapedagógus feladatai:

- tanítsa meg a gyermeket rácsodálkozni a teremtett világ szépségeire,
- minél több alkalmat biztosítson az élményszerű megtapasztalásra,
- láttassa meg a gyerekekkel, hogy amit Isten teremtett az jó és szép,
- ébressze fel a gyerekekben a feladattudatot,
- biztosítson időt, alkalmat, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre,
- biztosítsa a tartós, változatos, biztonságos tárgyakat, melyeket önállóan használhatnak,
- a nyugalom érdekében fokozatosan segítse az óvatosságot igénylő cselekvések és tárgyak helyének szokásszintű, önálló megválasztását,
- segítse elő a képességfejlesztést: a verbális kifejezőképesség fejlesztését és a problémamegoldó gondolkodást,
- figyeljen a matematikai vonatkozásokra,
- érzékszervek cselekvéssel való bekapcsolásával irányított ismeretszerzést, megtapasztalást nyújtson, mely végig kíséri óvodás éveit és pozitív hangsúlyt eredményez,
- segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a környezet alakításában.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermekek tudják pontosan a lakcímüket, testvéreik nevét, szülei nevét, foglalkozását, munkahelyét, óvodájuk nevét,
- ismerjék az évszakokat és jellegzetességeiket, tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van,
- önállóan gyakorolják a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit,
- meg tudják nevezni a napokat, felismerik a napszakokat,
- az általuk ismert állatokat csoportosítják aszerint, hogy hol élnek, összehasonlítanak, ismerik a hasznukat,
- ismerik a közlekedési eszközöket, gyakorlottak elemi közlekedési szabályok betartásában,
- megnevezik saját testrészeit, érzékszerveiket,
- ismerik a színeket,
- ismerik a környezetükben működő intézmények rendeltetését,
- részt vesznek elemi természetvédelmi tevékenységekben (egész éves madárvédelem);
- környezetükben lévő matematikai összefüggéseket felismernek, matematikai fogalmaik alapszinten a számosság tekintetében kialakultak (10-ig számlálnak, összehasonlítanak mennyiség, nagyság, forma, szín szerint),
- megkülönböztetnek irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat.

6.3.2 VERSELÉS, MESÉLÉS

„Bölcsességet beszél az igaznak szája”

(Zsoltárok 37,30)

Az érzelmek fejlesztésének és átélhetőségének, az erkölcsi-, szociális-, személyiségfejlődésnek egyik alapvető eszköze a gyermekirodalom. Az óvodáskorú gyerekek fogékonyak az esztétikumra, ezt a vershez és a meséhez való viszonyuk is mutatja. A szeretet, a jószág, a gyűlölet, a nagyravágyás, ravaszság, szerénység, összefogás, részvét elvont fogalmait, az emberi érzések tükrében, konkrét belső képi formában ismerik meg a gyerekek. A tárgyi világot is megelevenítő, a szigorú ok – okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világkép, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszti a gyermekeket a természetfeletti (transzcendens) létezésére, pszichikum realitására. A mese – képi és konkrét formában a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

Az irodalom szeretetét megalapozó, az olvasóvá nevelés tudatos eszköze a mindennapos verselés, mesélés és mondókázás. A nap folyamán sokféle tevékenységhez kapcsolódik, így automatikusan a mindennapok szerves részét képezi. A gyermekek fejlődése szempontjából több funkciót is betölt:

- a gyermek átéli a mesehallgatás intimitását
- a belső képalkotás feszültségét és feszültségoldó hatását
- a mesealkotás és mesemondás örömszerző élményét

- a nyelv játékból, sokszínűségéből fakadó ritmust és hangzás élményét
- a közös tevékenység során a közösséghez tartozás élményét.

A népmesék, népköltészeti alkotások, magyar költők versei, elbeszélései által megismertetjük a népi kultúra kincseit. A ritmikus és humoros versek, népi mondókák, szólások, közmondások, nyelvtörők az anyanyelvi nevelés legfontosabb eszközei. Óvodánkban a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, a népi-, a klasszikus- és a kortárs irodalmi műveknek valamint a kortárs keresztyén irodalomnak egyaránt helye van.

Fontos, hogy az életkori sajátosságokat figyelembe véve a beszédértésük, kifejezőkészségük (szókincs), kommunikációs készségük gazdagodjon. Célunk, hogy a gyermekek értsék a beszédet és szeressenek beszélni. Ennek érdekében figyelmet fordítunk a

- hallási figyelem
- beszédészlelés
- beszédértés
- verbális emlékezet fejlesztésére.

Az anyanyelv használata az óvodai élet minden mozzanatában jelen van, része a nevelés teljes folyamatának. A beszéd a gyermek környezetével való érintkezésnek, önkifejezésnek, gondolkodásnak legfőbb eszköze. A beszéd által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei.

Az irodalommal kapcsolatos gyermeki tevékenység lehet:

- irodalmat befogadó
- irodalmat mondó
- irodalmat önállóan alkotó.

Az irodalmi nevelés szerves része a bábozás és a dramatikus játék.

Ezekkel a játékokkal segítsük elő a helyes légzést, tér-időérzék, verbális emlékezet, beszédszervek fejlesztését az összefüggő szövegmondást pl. mesefolytatást, saját mese kitalálását. Célunk, hogy újabb tapasztalatokra tegyen szert mesék, történetek eljátszásával, színházi élmények nyújtásával, dramatikus népszokások megismertetésével.

Az óvodapedagógus feladatai:

- fejlessze anyanyelvi kultúráját,
- beszéde legyen követésre méltó, kifogástalan,
- törekedjen szemléletességre,
- kérdéseivel gondolkodásra ösztönözzön,
- teremtsen gyakran meghitt helyet és alkalmat a mese önfelelt hallgatására,
- az anyag kiválasztásánál vegye figyelembe csoportja összetételét,
- tanuljon meg az évszakokhoz, ünnepekhez, állatokról stb. verseket, mondókákat, amelyet bármikor elő vehet,

- végezzen gyűjtőmunkát népi mondókákból, elbeszélésekből, és a kortárs irodalomból, melyet folyamatosan bővítsen,
- keressen olyan irodalmi alkotásokat, amelyek segítik a keresztyén szellemben való nevelést,
- alakítson ki szokásokat a mese kezdeményezésére;
- nyújtson lehetőséget az élményfeldolgozásra (bábjáték, dramatizálás, mimikus játék),
- differenciáltan foglalkozzon a hátrányos helyzetű gyermekekkel (beszédhibás, érzelmileg elhanyagolt stb.),
- segítse a fejlődést (anyanyelvi játékok, helyes beszédlégzés).

Mese, vers mondóka kapcsolata a matematikai tartalmú tapasztalatokkal

- számlálás (3 kívánság, 7 fejű sárkány)
- kisebb, nagyobb, középső fogalmának ismerete (legkisebb fiú)
- névutók gyakorisága (elbújt a fa mögé)
- párosítás (dramatikus játékoknál)
- ok - okozati összefüggések megértését segítő kommunikációs játékok.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- szívesen ismétlik a verseket, rigmusokat,
- képesek végighallgatni türelmesen a mesét, várják, a mesehallgatást,
- igényük van a hallott mű újrahallgatására,
- képesek magukat önállóan, összefüggően kifejezni,
- tudnak mesét, történetet kitalálni, elkezdett történetet befejezni, azt mozgással megjeleníteni, dramatizálni, bábozni, az előadáshoz kreatív módon eszközt készíteni,
- az élmények hatására kialakul a népköltészeti kötődés,
- ismernek evangéliumi verseket, történeteket,
- meg tudják különböztetni a bibliai történeteket a meséktől,
- kialakul a beszédfigyelmeük, érdeklődnek a betűk iránt,
- vigyáznak a mesekönyvekre.

6.3.3 RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

„Mily számtalanok a te műveid, Uram!

Mindazokat bölcsen alkottad meg, és betelt a föld a te gazdagságoddal”

(Zsolt 104,24)

A gyermekeket körülvevő esztétikai környezetén túl a vizuális nevelés magában foglalja az építés, képalakítás, plasztikai munkák és ezen technikák tanulási folyamatát. Az óvodapedagógus segítő szeretete és a gyermekek iránti tisztelete megköveteli, hogy ezeket a tevékenységeket bármikor felkínálja a gyermekeknek kizárva a kényszer jellegét.

- állandó tevékenykedése folytán rendez, átrendez bizonyos szempontok szerint vagy csak spontán,
- érzelmeit megjeleníti és újraalkotja, belső képe gazdagodik,
- mindent felhasznál, amiből alkotni tud, eljátssza az alkotás folyamatát,
- épít: változatos eszközöket használ, homokból, hóból formál, kiegészítőket használ,
- természetben található eszközökből kirak alakzatokat, képi formákat hoz létre,
- dobozokból, székekből, építőkockákból, textilből kuckókat kerít, tornyokat épít, zárt-nyitott tereket hoz létre,
- sorakoztat, ráépít, teret rendez, belátja a teret,
- maketteket készít (utca, házak, óvoda),
- képet alakít: nyomot hagy a hóban, homokban, valamilyen porló anyagban,
- firkál, rajzol, fest papírra, aszfaltra, ablakra, ehhez ceruzát, zsírkrétát, filctollat, festéket stb. használ,
- képet hoz létre tépéssel, vágással, gyűréssel, hajtogatással,
- lenyomatot készít levéllel, termékekkel, ujjal, krumpli nyomdával, fonallal stb.,
- plasztikai munkát hoz létre: anyagból, gyurmából, só-lisztből, természetben található anyagokból vagy sütés folyamán,
- formáz, hajtogat, sző, hímez,
- barkácsolással bábokat készít, fűzéssel karkötőt, nyakláncot készít,
- egyéb technikákkal hoz létre alkotásokat: gombot varr, kötöz, ragaszt, tép, fon,
- festéket csepegtet, fúj, folytat, fogkefével fröcsköl, karcol.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- felfedezik a téri viszonyokat, téri kiterjedéseket,
- megnevezik a térben elhelyezett alakzatokat, formákat különböztetnek meg,
- felismerik az anyagok használhatóságát, formázzák, díszítik,
- kreatív módon újraalkotják vagy megalkotják elképzeléseiket, élményeiket,
- felismerhető és aprólékos módon formáznak,
- mozgásokat utánoznak plasztikai, illetve képi formában megjelenítik az egyszerű mozgásokat,
- színeket jól ismerik, hangsúlyt adnak kedvenc színüknek,
- véleményt alkotnak társaik, illetve saját alkotásaikról,
- technikákat önállóan jó szinten alkalmazzák,
- képi kifejezéseikben emlékezetükre hagyatkoznak,
- környezetük szépítésében részt vesznek, véleményt alkotnak,
- munkáikat képesek előre megtervezni,
- műalkotásokról véleményt mondanak, igényessé válnak a szép, esztétikus befogadására,
- eszközöket készségszinten használják (finommotorika).

6.3.4 ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

*„A Krisztusnak beszéde lakozzék ti bennetek...
zoltárokkal, dicséretekkel, lelki énekekkel,
hálával zengedezvén a ti szívetekben az Úrnak ”*

(Kolossé 3, 16)

A zenei nevelést óvodáskorban kell elkezdni, mert a korai években a legfogékonyabbak a zenei hallás megalapozására.

A zene elsősorban érzelmi töltésével hat a gyermekekre. A gyermeket első esztendeiben olyan hatások érhetik a zene területén, amelyek későbbi életében meghatározzák a zenéhez fűződő viszonyát.

Ezt hangsúlyozza Kodály Zoltán a magyar zenei nevelés területén.

„A zenei nevelés a 3-7 évig terjedő korban, a gyermeki értelem és lélek fejlődésének legfontosabb idejében rendkívül nagy jelentőségű. Egyrészt, mert az emberi lélek nemesítését szolgálja, másrészt mert a magyarrá nevelést hatásosan segíti elő.”

Célunk a zene megszerettetése nemzeti, egyházi, népi kultúránk megőrzése, a zenei anyanyelv megalapozása valamint igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások megismertetése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- biztosítsa értékes zenével, játékosan zenei élményhez jutását,
- segítse elő és formálja a gyermek zenei ízlésének és mozgáskultúrájának alakulását,
- gyűjtsön népi énekes játékokat,
- ösztönözze a gyerekek zenei alkotókedvének kialakulását,
- adjon teret a szabad improvizációnak,
- gondoskodjék arról, hogy a zene mindig örömforrás legyen a gyermek számára,
- törekedjen mindig a tiszta éneklésre,
- használja ki a nap bármely szakában a zene feszültségoldó hatását,
- segítse elő a zenei készségek, képességek fejlődését,
- állítsa össze a tanulandó énekek hanganyagkészletét figyelve a játék és mozgásos anyagra
- vegye figyelembe a csoportja életkorát, összetételét, fejlettségi szintjét, ez alapján tervezze meg csoportjában a

Ritmusfejlesztést:

- egyenletes lüktetés érzékeltetését,
- ritmus érzékeltetését, a kettő összekapcsolását,
- ritmus-motívumok, motívumhangsúly kiemelését,
- tempó érzékeltetését,
- kettes lüktetés, hangsúly megéreztetését.

Hallásfejlesztést:

- zenei hang megkülönböztetését a zörejtől,

- relációk bemutatását, gyakorlását (magasabb-mélyebb, halkabb-hangosabb, gyorsabb-lassabb/nagycsoport),
- belsőhallás-fejlesztését,
- zenei alkotókészséget, improvizációt.

Zenei mozgásfejlesztést:

- járást (egyéni, csoport), köralakítást,
- páros mozgásösszhangot, egyszerű tánclépéseket,
- utánzó, játékos, esztétikus, szép mozdulatokat,
- táncmozdulatokat,
- térformákat.

Zenehallgatás:

- zene iránti érdeklődés felkeltését, a zene figyelmes meghallgatására nevelést, zenei ízlés formálását,
- magyar népdalok, gyermekdalok, más népek dalai illetve zeneművek hallgatását (megszólaltatását).

A zenei nevelés helye a keresztyén nevelésben:

*„A zene lelki táplálék és semmi mással nem pótolható. Aki nem él vele:
lelki vérszegénységben él és hal. Teljes lelki élet zene nélkül nincs.*

Vannak a léleknek régiói, amelyekbe csak a zene világít be.”

(Kodály Zoltán)

Az ének lélektani hatása:

Az éneknek felszabadító és gátakat ledöntő hatása van az éneklőre és az éneket hallgatóra egyaránt. Éneklés közben a szívben kinyílik egy kiskapu, s az ember könnyebben kitárja szívét – lelkét Isten és az emberek felé.

A zene hasznos eszköze az Istenre való odafigyelésnek és az Istennel való kapcsolattartásnak.

Fontos hogy a keresztyén lelkület a zenei nevelésen keresztül is áthassa az egész napot.

A különböző tevékenységi formákhoz szorosan kapcsolhatunk egy-egy éneket és csoportszokások szintjére emelhetjük a dalokat.

Ilyenek lehetnek:

- áhítatra hívogató énekek
- napkezdő énekek
- lecsendesítő énekek
- imádság előtti- és utáni énekek

- étkezés előtti- és utáni énekek
- elalvás előtti- és ébresztés utáni énekek
- születés- és névnap (ünnepi és köszöntő) énekek.

Az óvodapedagógus feladatai: (a keresztyén énekek kiválasztásánál)

- szöveg szerint:
  - olyan énekeket válogasson, amelyeknek szövege érthető, viszonylag rövid,
  - ha lehet, kapcsolódjon bibliai történetekhez,
  - alkalmazkodjon az ünnepek aktualitásához
- dallam szerint:
  - az ének dallama is szép legyen és értékes, szolgálja a zenei ízlés alakítását,
  - lehetőleg a református zenei anyanyelvet használja fel (genfi zsoltárok XVI-XVII. Századi reformátori magyar énekek közül válasszon),
  - feleljen meg a gyermekek hangterjedelmének és énektechnikai követelményének.

Énekelni mindig lehet, amikor arra belső indítást érez az óvodapedagógus, fontos azonban, hogy keresztyén énekeink tanítását ne keverjük össze a népi gyermekdalokkal, a tervezetten szervezett ének, zene tevékenységekkel, hanem arra külön alkalmat teremtsünk.

Az ének, zene, énekes játék és a matematikai tartalmú tapasztalatok összefüggése:

Énekes játékok során találkoznak a gyerekek

- térformákkal (nyitott - zárt vonalak, csigavonal, köralakítás)
- tőszámnevekkel, sorszámnevekkel (mondókák, kiszámolók)
- párosítással, párba rendezéssel (párválasztásos játékok)
- halmazalkotással (pl. népi játékok)
- változások felismerésével (mennyiségek illetve hangok, zörejek felismerése)
- névutók használatával
- térbeli tájékozódással (magas – mély jelzések)
- darabszám változással (fogyó – gyarapodó játékok)
- becsléssel.

A zenei anyag ajánlás melytől el lehet térni, ha a csoport fejlettsége ezt megkívánja.

		Kiscsoport	Középső csoport	Nagycsoport
Hangkészlet	s-m	3-4 dal	2-3 dal	2 dal
	l-s-m	3-5 dal	3-5 dal	2 dal
	s-m-d	-	1-2 dal	1-2 dal
	m-r-d	1-2 dal	3-4 dal	1-2 dal
	s-m-r-d	2 dal	3-5 dal	2-4 dal

	l-s-m-r-d	-	-	6-8 dal
	m-r-d-l	-	2 dal	2-3 dal
	d-l-s	1 dal	1-2 dal	-
	r-d-l-r	-	-	2 dal
	m-r-d-l,-s,	-	-	2 dal
Mondóka		5-6	4-5	3-4
Ritmus		Tá-ti-ti	ti-tá-ti	tá, tá, ti-ti-tá
Mozgás		- álló helyzet - kéz-láb mozgás - körforma - áll - indul - Játékos mozdulatok	- kör - csigavonal - hullámvonal - szerepcsere - guggolás - taps - utánzómozgás	- bonyolultabb játékok - párcsere - hidas, kapus - sorgyarapító ugró

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- szeretnek énekelni, szívesen kapcsolódnak be a közös éneklésbe és örömmel vesznek részt az ének tevékenységen,
- vannak kedvenc mondókái, megtanult énekei,
- korának megfelelő egyházi énekeket ismeri,
- természetes módon jelenik meg az éneklés mindennapjaiban (születésnapok köszöntésekor, játékban, kiránduláson stb.),
- énekkel is imádkozik,
- ritmusérzékük, hallásuk, éneklési képességük stb. fejlődik,
- képesek megadott kezdőhangot átvenni,
- szívesen hallgatják az óvodapedagógus énekét, zenehallgatásra szánt műveket,
- egyszerű ritmushangszereket ismernek, és azokat tudják használni,
- felismerik a hangszerek hangját (fúvolya, metallofon, triangulum, dob, cintányér, csörgő, csörgődob, harang, xilofon, ritmusbot stb.),
- egyszerűbb táncos mozgást tudnak végezni.

6.3.5 MOZGÁS

„Mert Őbenne élünk, mozgunk és vagyunk;”

(Apcsel17,28)

Az egészséges kisgyermek szinte szüntelenül mozgásban van. Életkoruk, egyéni fejlettségük szerint valamennyien természetes (hely-, helyzetváltoztató és finommotoros) mozgásokat

végeznek. Ennek belső indítéka biológiailag megalapozott szükséglet, ami aktivitásra, folytonos mozgásra, tevékenységre készíti a gyermeket, s a szükséglet levezetése során lép fel funkcióöröm, ami motiválja az ismétlődést, tehát serkentőleg hat vissza a mozgáskészítésre. Ebben az életszakaszban a mozgáskoordináció intenzíven fejlődik. A mozgás és az értelmi fejlődés egymásra gyakorolt pozitív hatása az érzelmileg biztonságos környezetben zajló mozgásos tevékenységek által a leghatékonyabb. A spontán és irányított mozgásos tevékenységek kedvezően befolyásolják a gyermekek teherbíró képességét, egészséges fejlődését, valamint jó irányba hatnak a gyermeki személyiség fejlődésére.

Az óvodás gyermekek számára a mozgásos játékok az örömelemény forrásai, s minden időben és helyen keresik rá az alkalmat. Egyénileg vagy kiscsoportban, gazdag fantáziaviláguk folytán, sokféle módon változatossá teszik az átélt játékokat, játékos gyakorlatokat.

A gyermekek mozgását két nagy csoportba kell besorolnunk:

- spontán, szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységek
- irányított mozgásos tevékenységek

A szabad, spontán mozgás alkalmával lehetőséget kell biztosítanunk a mondókák, énekek ritmusára történő testgyakorlatok végzésére, körjátékok, dalos népi játékok játszására, melyek fejlesztik a gyermekek figyelmét, s formálják zenei ízlésüket is.

Az udvaron elhelyezett fából készült mászóak az egyensúlyérzék fejlesztésére kiválóan alkalmasak. A csüngők, illetve a kifeszített kötelek, melyeken függhetnek, fel – lemászhatnak a gyerekek, többek között a vállöv erősítését szolgálják.

Az aszfaltos területet kihasználjuk a biciklizésre, rollerezésre, motorozásra, mely fejleszti az ügyességet, egyensúlyérzékét, szem – kéz – láb koordinációt és a társakra való odafigyelés képességét.

Az udvaron lévő füves területek kiváló helyszínt biztosítanak szituációs játékokhoz, szabályjátékokhoz pld. kidobó, foci stb., különböző sporteszközök használatához pld. ugrókötél, frizbi stb.. Ezek fejlesztik az egymásra való odafigyelést, a kooperációt, a kivárási képességének fejlődését, az önuralmat, a problémamegoldó képességet.

A mindennapos testnevelés feladata az egészség megszilárdítása, a jártasságok, elért mozgáskészség megszilárdítása, a gyermekek mozgásigényének kielégítése és a rendszeres testgyakorlás szokásának kialakítása.

Mindent az időjárás függvényében a csoportszobában vagy a szabadban valósítjuk meg. A mozgásos játékokat ajánlatos kiegészíteni gimnasztikai gyakorlatokkal, naponta 10-15 perc erejéig.

Lehetőséget kell adni a gyermekeknek az állóképesség fejlesztésére. Ezt a futások, a kúszó-mászó gyakorlatok, szökdelések segítségével oldhatjuk meg.

A mindennapos testnevelésben fontos szerepe van a kézi szerek felhasználásának (labda, karika, tornabot, kötél, szalag babzsák).

A mozgásos népi játékok beiktatása a mindennapos testnevelésekbe, jól kiegészítik a tanult mozgásformák készségszintű fejlesztését (szembekötősdí, labdajátékok, bújócska, célba dobás kavicsokkal, ugróiskola, kötélhúzás).

A tervezetten szervezett mozgásos tevékenységek és a sport nemcsak a testi fejlődés, az erőnlét és a mozgásos teljesítmények továbbfejlesztésének az eszközei, hanem célszerű és tudatos pedagógiai munkával a sokoldalú személyiségformálás és az egészséges életmód megalapozásának eszköze is.

Ezen tevékenységeken jelenjenek meg a játékok (szerep, szabály), rendgyakorlatok, gimnasztika, szabadgyakorlatok, kézi szergyakorlatok, járás, futás, ugrás, csúszás, mászás, dobások, támasz, függés, és egyensúlyozó gyakorlatok.

A gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően gyakorolják a megfelelő mozgásokat.

Törekedjünk minden napon a szabad levegőn folytatott mozgásos tevékenységek biztosítására.

Az óvodapedagógus feladatai:

- használja ki a gyermekek életkorából adódó mozgáskedvét, mozgásszeretetét és biztosítsa a spontán mozgáslehetőségeket,
- rendszeres mozgással segítse elő erőnlétét, fizikai állóképességének növekedését,
- vegye figyelembe a gyerekek egyéni szükségleteit és képességeit,
- a fejlesztésre szánt anyagot játékos formában építse be a fejlesztő tevékenységekbe és a szabad tevékenységekbe,
- motiválja a gyermekeket a feladatok bemutatásával, személyes hozzáállásával,
- használja ki az udvar és a tornaszoba adta lehetőségeket,
- építsen a gyermekek kitartására, bátorságára a differenciált feladatvégzésnél,

A mozgásos tevékenység megszervezésénél korcsoportonként vegye figyelembe:

- minden izomcsoport részesüljön erősítő, nyújtó hatásba,
- váltogassák egymást a könnyebb és a nehezebb gyakorlatok,
- ne maradjon el a megfelelő bemelegítés,
- biztosítsa a játékosságot a mozgástevékenység során,
- a gyakorlatok ismétlésével segítse elő a motoros képességek fejlesztését.

A mozgás és a matematikai tartalmú tapasztalatok összefüggése:

A mozgásos játékok és a testnevelés tevékenységek alkalmával elkerülhetetlen a számlálás.

Sorversenyek alkalmával:

- számlálunk,
- mennyiséget hasonlítunk (több- kevesebb- ugyanannyi, kisebb – nagyobb, hosszabb – rövidebb, alacsonyabb – magasabb)
- meghatározunk irányokat (jobb – bal, előre – hátra, elé – mögé, alatta – felette).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- testi fejlődésükkel arányosan nő teherbíró képességük,
- mozgásuk összerendezett,

- a gyakorlatok végzésében kitartóak,
- kialakul szabálytudatuk,
- ismerik a vezérszavak tartalmát, képesek azt megfelelően végrehajtani,
- egészséges versenyszellem alakul ki bennük,
- téri tájékozódó képességük, testsémájuk kialakul,
- képesek mozgásukat különböző helyzetekben irányítani,
- önfegyelmük, kudarcűrő képességük megerősödik,
- kialakul a társakkal való kooperáció képessége.

6.3.6 MATEMATIKAI TARTALMÚ TAPASZTALATOK

„Kicsoda bízta reá a földet és ki rendezte az egész világot?”

(Jób 34,13)

A matematikai tartalmú tapasztalatok megszerzése a családi és az óvodai élet területén megjelenő tevékenységek, szituációk alkalmával folyamatosan történik. A gyermeki kíváncsiság, megismerési vágy, a kérdések megválaszolása, az előttünk lévő lehetőségek kihasználása során kell megalapozni a matematikai beállítódást, szemléletet. A természetes környezetben szerzett tapasztalatok, cselekedetek során lehetőségünk van matematikai összefüggések meglátására, számlálásra.

Egyes tevékenységi területekbe, játékba, munkába ágyazva együttesen közvetítjük a matematikát.

Az 5-6-7 éves korban a gyermekek viszont már igénylik és alkalmasak arra, hogy kisebb – nagyobb csoportokban irányított formában, kötelező módon is elsajátítsák azokat az ismereteket, amelyek szükségesek a matematikai részképességek, képességek, gondolkodási műveletek fejlesztéséhez: érzékelés, észlelés, megfigyelés, ok-okozati összefüggések megláttatása, probléma meglátás, megoldás képessége. Ebben a szakaszban az óvodapedagógusok feladata a meglévő ismeretek felmérése, a matematikai hiányosságok korrigálása.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- relációk, névutók helyes használata,
- térirányok helyes használata,
- tárgyak, személyek, halmazok sorba rendezése megnevezett mennyiségű tulajdonságok alapján,
- irányított összehasonlítások: játék a „leg”- ekkel,
- szavakban történő összehasonlítás, becslések, az összefüggés fenn áll- e az adott tárgyak, személyek, halmazok között,
- mennyiségek összemérése tömegük szerint. Eltérő térfogalmak, súlyok becslés szerinti összemérése (több-kevesebb-ugyanannyi),

- számlálásban két mennyiség összehasonlítása: melyik több, mennyivel több, különbség megállapítása,
- semmi és az üres fogalmainak ismerete,
- tő és sorszámnevek fogalmának ismerete,
- melléknevek fokozatainak helyes használata,
- ellentétek, ellentétpárok felismerése, logikus gondolkodás.

7. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

7.1 SZERVEZETI KERET – NAPIREND, HETIREND

Csoportjaink általánosan megjelenő napirendje: (a korosztályok egyedi eltérését figyelmen kívül hagyva)

07. 00 – 07. 30	reggeli ügyelet
07. 30 - 08. 30	gyülekező, játék
08. 30 - 09. 00	reggeli
09. 00 - 10. 30	reggeli áhítat, kezdeményezés, tevékenység, fejlesztés, testápolás, gyümölcs- zöldségevés
10. 30 - 12. 00	udvari játék, levegőzés, testápolási teendők ellátása
12. 00 - 12. 45	ebéd, tisztálkodás, fogmosás
12. 45 - 15. 00	mindennapi mese, pihenés, testápolási teendők
15. 10 - 15. 30	uzsonna
15. 30 - 17. 00	játék, udvari játék, játékos egyéni fejlesztés
17. 00 - 17. 30	ügyelet

Az óvodapedagógus feladata a napirend összeállításánál:

Vegye figyelembe csoportja összetételét, a gyermekek életkori megoszlását, a játéktevékenység elsődlegességét.

Korcsoport	Tervezetten szervezett tevékenység	Párhuzamosan is végezhető differenciált és csoportos tevékenység
Kiscsoport	- Mozgás - Bibliatörténet, hitéleti nevelés (15- 20 perc)	- Játékos fejlesztés - Ének, zene, énekes játék - verselés, mesélés, mondókázás, anyanyelvi nevelés - Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - Külső világ tevékeny megismerése
Középső csoport	- Mozgás - Ének, zene, énekes játék - Bibliatörténet, hitéleti nevelés - Verselés, mesélés, mondókázás, anyanyelvi nevelés (20 – 25 perc)	- Játékos fejlesztés - Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - Külső világ tevékeny megismerése - Matematikai tartalmú tapasztalatok
Nagycsoport	- Mozgás - Ének, zene, énekes játék - Külső világ tevékeny megismerése - Bibliatörténet, hitéleti nevelés - Verselés, mesélés, mondókázás, anyanyelvi nevelés - Matematikai tartalmú tapasztalatok (35 - 40 perc)	- Játékos fejlesztés - Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A heti-rend kialakításának elvei:

- a tevékenység szervezésének formája témától függően változhat, mely az óvodapedagógus döntése
- nagycsoportban félév után napi egy tevékenység kötelező

A heti-rendet befolyásoló tényezők:

- a tornaterem és az áhítatos szoba használatának időbeosztása;
- logopédiai tevékenységek időpontja.
- tartásjavító gyógytestnevelés időpontja

7.2 AZ ÓVODA ÜNNEPEI

”Mindenek ékesen és jó renddel legyenek.”

(I. Kor 14, 40)

Az ünnep jelentősége:

A keresztyén óvodákban az ünnepek az öröm, a hálaadás alkalmi gyermekeknek, felnőtteknek egyaránt. Az ünnep a teremtő Isten rendelése, aki megszentelte és megáldotta a 7. napot, ezzel elkülönítve a hét többi napjától.

Óvodánk törekszik arra, hogy a családok a vasárnapot szenteljék meg, és Isten dicsőségére használják.

Miért ünnepelünk?

Részben, mert a református egyházban kialakult szép rendet megőrizni és továbbadni kötelességünk, valamint azért, mert történelmünk kiemelkedő eseményeinek átörökítése gyermekeink számára jövőnk záloga. Harmadik okunk pedig az, hogy óvodánk jellemző arculatának kialakításához nagymértékben hozzájárul az ünnepek sajátos gyakorlásának kialakítása. Hagyományteremtésünk célja, hogy az óvodánkat választó családok közelebb kerülhessenek a református egyházhoz, az óvoda minden dolgozójához, és nem utolsósorban egymáshoz.

A hagyományok ápolásának közösségteremtő ereje van. Ahhoz, hogy céljainkat elérhessük, egységes szemléletre kell eljutnunk ünnepeinket tekintve is.

Ezért felelősöket választunk, akik az ünnep előkészítését megszervezik.

Három nagy ünnepkört tartunk számon:

- Karácsonyi ünnepkör (advent első vasárnapjától, húshagyó keddig)
- Húsvéti ünnepkör (hamvasztó szerdától, áldozócsütörtökig)
- Pünkösdi ünnepkör (áldozócsütörtöktől, advent első vasárnapjáig).

Ünnepeinket megemlékezés formájában visszük közel a gyerekekhez. A különböző tevékenységek keretében beszélgetünk, énekelünk, verselünk, játszunk, dramatizálunk az ünnepekhez kapcsolódóan. Az ünnep jellegétől függően barkácsolunk, díszítünk, ajándékot készítünk a gyermekekkel.

Tanévnyitó és tanévzáró (hálaadó) istentisztelettel kezdjük és zárjuk nevelési évünket a fenntartó Kelenföldi Gyülekezet közösségében. Az évzáró istentiszteletről a Fenntartó gyülekezet lelkipásztori áldásával engedjük útra búcsúzó-ballagó óvodás gyermekeinket.

Az alábbi napokat és időszakokat kiemelten kezeljük:

- Október 23. Nemzeti ünnep
- Október 31. Reformáció ünnepe
- Március 15. 1848-49-es szabadságharc
- Virágvasárnap Jézus Krisztus bevonulása Jeruzsálembe
- Húsvét Jézus Krisztus feltámadásának ünnepe

A nagypéntek (Jézus halála) megelőzi a Húsvét ünnepét

A Nagyhéten az örömhírré tesszük a hangsúlyt, Jézus Krisztus meghalt, de harmadnapra feltámadott, így a gyermekekben nem keltünk félelmet és az igazságot sem torzítjuk el. Kiscsoportban Húsvét ünnepénél Isten szeretetéről beszélünk pl. az elveszett bárány és Jó pásztor történetén keresztül. Az ünnepet megelőző időszakban a gyermekek tevékenységei lehetnek: ágak rügyeztetése, tojásfestés, sütés, kosárfonás, stb.

- Pünkösd Szentlélek kitöltetése
- Mikulás A gyermekek megismerik Miklós püspök történetét. A Mikulás nap megünneplése hagyomány óvodánkban. Az óvodapedagógusok által készített csomagokat ekkor kapják meg a gyermekek. Bábszínházi előadással, vagy a Mikulás látogatásának megszervezésével kedveskedünk óvodásainknak.
- Advent (Jézus Krisztus születését megelőző négy hét)
Óvodánk nagy hangsúlyt fektet az adventre. Célunk, hogy a gyermekek ismerjék meg és úgy éljék át a biblikus adventet, mint Jézus krisztus születésének várását.
A december hónap a készülődés jegyében telik, melynek keretében:
  - adventi kézműves napot szervezünk, melyre a szülőket is meghívjuk (koszorút, képeslapot, ajándékcscskót, mécesst, kísézőkártyát stb. készítünk),
  - adventi naptárt vagy házikót készítünk, melynek segítségével közösen figyelemmel kísérjük az ünnep közeledtét.
- Karácsony (Jézus Krisztus megszületésének, Isten testet öltésének ünnepe)
  - Két helyszínen rendezzük meg. Először az óvodában, amikor mi felnőttek kedveskedünk a gyerekeknek. Ezzel példát mutatunk, adni legalább olyan öröm, mint kapni.
  - Valamint a Kelenföldi Református templomban gyermekeink adnak műsort szeretteiknek. Itt megkapják a gyülekezet ajándékát. Ez az alkalom szeretetvendégséggel zárul.
- Farsangi Vidám nap
Február első felében tartjuk Vidám napunkat, melynek lényege, hogy egy téma köré szervezzük a beöltözést, és rendhagyó napot élünk át közösen. Megszervezésénél arra figyelünk, hogy ne essen bele a böjti időszakba. Megjelenő gyermeki tevékenységek:

versenyjátékok, gyorsaságot, ügyességet fejlesztő játékokat játszunk. Ezt a többi csoporttal való közös jelmezbemutató és néptánc követi.

➤ Anyák napja.

Az életet és szüleinket Istentől, kaptuk, neki tartozunk hálát adni az Édesanyákért. Ezt a jeles eseményt rendhagyó módon szervezzük meg az óvodában. Kialakítjuk a vendégsarkot, ahová egyesével, kettesével invitálják be a gyerekek anyukájukat és a nagymamákat. Ülben ülve, személyesen csak nekik mondják el a köszöntést. Utána süteményre, üdítőre vendégül látják.

➤ Évzáró ünnepély keretében hálát adunk az eltelt évről.

Műsorunkban az év közben tanult dalokból, versekből, mesékből, óvodában is énekelhető egyházi énekekből, bibliai történetekből adnak elő a gyerekek. Külön köszöntjük az édesapákat. Ezt követi a nagycsoportosok búcsúztatása, amikor tarisznyába rejtett kis ajándékkal, ünnepi asztallal kedveskedünk nekik.

➤ Gyermeknap

Minden évben más és más keret van ennek a napnak (táncház, Fővárosi Bábszínház, koncert, ugráló - vár stb.).

Évente változó tartalommal egy sajátos, különleges világba kerülünk erre a napra (reneszánsz udvar, népi hagyományok felelevenítése stb.)

➤ Születésnap

A gyermekek születésnapjának megünneplésével erősítjük bennük az Istennek való hálaadást az életükért, az egymásért való imádkozást, az egymásra való odafigyelést, törődést.

➤ Nemzeti összetartozás napja – június 4.

Közös szabadterei program minden csoportnak pl. piros-fehér-zöld lufik felengedése, az erdélyi testvér óvodának küldeni ajándékot, látogatás a Parlamentbe, helyünk a világban (Föld-földrész-ország-város, szomszédaink, magyarok a nagyvilágban, ismerkedés Nagy-Magyarország térképével, stb.)

➤ Zöld ünnepeink megünneplésével törekszünk a gyerekek természettel, természetvédelemmel kapcsolatos tudását, tapasztalatát bővíteni. Szeretnénk megismertetni őket az Isten által teremtett csodálatos világgal. Igyekszünk az ilyen alkalmakkor a délelőtti folyamán kisebb kirándulást szervezni a nagyobb csoportoknak.

Kirándulásaink:

- Hagyománnyá vált a szülőkkel közösen szervezett, szombati kirándulás (április – május hónapban).
- Minden csoport a tanév alatt legalább egyszer külső helyszíni tevékenység keretén belül, kirándulást szervez a saját csoportjának.

7.3 AZ ÓVODA SZAKMAI DOKUMENTUMAI

A pedagógiai, szakmai munkáért az óvoda vezetője a felelős.

a) Alapvető szakmai dokumentumunk a **Pedagógiai programunk**.

Megtalálható: az intézményvezetőnél, a Fenntartónál, csoportonként 1 példányban és a honlapon.

b) **Az óvoda éves munkaterve** (éves működési terv), mely a helyi pedagógiai programunkra épül. Figyelembe véve a tanév aktuális tanügy - igazgatási és szervezési feladatait.

- **elkészítési határideje:** az aktuális nevelési év október 1-je
- **elkészítője:** az óvoda vezetője a szakmai munkaközösség-vezetők javaslatainak figyelembe vételével
- **elfogadja:** nevelőtestületi értekezleten
- **jóváhagyja:** az intézmény fenntartója
- **Megtalálható:** az intézményvezetőnél, a Fenntartónál és csoportonként 1 példányban

c) **Felvételi és mulasztási napló**

- nyomtatvány, melyet az óvodapedagógusok vezetnek csoportonként, folyamatosan, naponta

Megtalálható a csoportokban, illetve az irattárban a csoportnaplók mellékleteként.

d) **Csoportnapló, melyet az óvoda saját Drive felületén szerkesztünk folyamatosan**

Készítői: a csoport óvodapedagógusai

Tartalma:

1. Fedőlap	10. Feljegyzés fogadóóráról
2. A gyermek neve, jele	11. Születésnapok nyilvántartása
3. Napirend, heti rend	12. Külső helyszíni foglalkozások engedélyezése
4. A gyermekcsoport összetétele	13. Feljegyzés a csoport életéről
5. Nevelési évben tankötelessé váló gyermekek	14. Éves terv
6. Beszoktatási, visszaszoktatási terv; szokás- és szabályrendszer	15. Nevelési és szervezési feladatok 17. Értékelés
7. Eseménynaptár	16. Hirdetmények (pl. nevelés nélküli munkanap...)
8. Jegyzőkönyv Szülői értekezletekről	
9. Feljegyzés családlátogatásról	

Csoportnapló ellenőrzésének szempontjai:

- a gyermekek fejlettségi szintjére alapozott célok és feladatok,
- a gyermekek életkori sajátosságához igazodó tevékenységek tervezése,
- életkori sajátosságokra épülő készség - képesség fejlesztés,
- beszoktatási-, visszaszoktatási terv
- nevelési tervek félévenként (előre megadott szempontok szerint)
- nevelési tervek értékelése (előre megadott szempontok szerint)
- a tervezési ciklusok határidejének betartása, folyamatos bejegyzések megléte
- pontos adatkezelés
- sajátos arculatunk megjelenési módjai mindennapjainkban.

Megtalálható a „Vezetői ellenőrzések” mappában, az irodában és az irattárban.

- e) **Egyéni fejlődést nyomon követő napló**, melyet folyamatosan, nevelési évenként legalább két alkalommal rögzít az óvodapedagógus. Ennek tartalmát a szülő megismeri, elolvasását aláírásával igazolja a fedőlapon.

A kimenet évében a nevelőtestület által rögzített szempontok alapján értékeljük a gyermekek fejlettségi szintjét, mely dokumentumot a szülő vagy az iskola kérésére az adatkezelési szabályoknak megfelelően kiadunk.

Tartalma többek között:

- gyermekek fejlettségét mutató egyéb munkák, rajzok, alkotások
- anamnézis
- iskolaérettséget felmérő dokumentáció, mérési eredménymutatók
- külső szakszolgálatok által készített szakvélemények (pld. Újbuda Nevelési Tanácsadó, Logopédiai Szakszolgálat, Bethesda KIDS, Vadaskert stb.)

Megtalálható a csoportokban, illetve az irattárban.

- f) **Óvodai felvételi- és előjegyzési napló**

Nyomtatvány, mely az óvodába jelentkező gyermekek adatait tartalmazza.

Megtalálható az intézményvezetőnél.

- g) **Házirend**

Az intézményünkbe járó gyermekek mindennapjaival kapcsolatos tudnivalókat, szabályokat, valamint az óvoda szokásait és hagyományait tartalmazza.

Megtalálható: az intézményvezetőnél, a Fenntartónál, csoportonként 1 példányban és a honlapon.

- h) **Szervezeti és Működési Szabályzat és mellékletei**

Az intézmény működésével kapcsolatos általános és konkrét alapelveket és szabályokat rögzítő dokumentum, mely vonatkozik az óvodával kapcsolatba kerülő valamennyi résztvevőre.

Megtalálható: az intézményvezetőnél, a Fenntartónál, csoportonként 1 példányban és a honlapon.

i) Adatkezelési Szabályzat

A mindenkori jogszabályoknak megfelelően elkészítve.

j) Honvédelmi Intézkedési Terv

A mindenkori jogszabályoknak megfelelően elkészítve.

k) Gyakornoki Szabályzat

A mindenkori jogszabályoknak megfelelően elkészítve.

l) Pandémiás terv

A mindenkori jogszabályoknak megfelelően elkészítve. Az Operatív Törzs és a Nemzeti Népegészségügyi Központ hatályos utasításainak megfelelően

8. GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁBAN

„Fiacskáim, ne szóval szeressünk, se nyelvvel, hanem cselekedettel és valósággal.”

(1Jn. 3,18)

Hitünk szerint a gyermek nevelésfeladatát a családok kapták Istentől. Így a család számunkra olyan, amit óvni és védeni kell. Ebben segítségünkre van a fenntartó egyház, melynek felvállalt feladata, hogy a családok mögött és a nevelési intézmények mellett álljon.

A család mögött, hogy támaszt jelentsen annak egészséges működésében, boldog kiteljesedésében, a nevelési intézmény mellett, hogy az együttműködés lehetőségeit kihasználva segítsen.

A gyermek fejlődését az óvoda csak a szülővel egyetértésben tudja biztosítani.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek illetve a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések:

A gyermekek védelmi rendszerében fontos feladatokat látunk el. Napi munkánk során közvetlen kapcsolatban vagyunk a családokkal, észleljük a gyermekkel kapcsolatos problémákat – mentális, szociális, egészségügyi területeken – és ezeket jelezni tudjuk a megfelelő szervek felé.

A problémák feltárása után nyomon követjük az egyedi esetek alakulását, mind a család, mind az együttműködő szervek vonatkozásában.

Az Újbudai Humán Szolgáltató Központ a 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről 25.§-a alapján, ÓVODAI ÉS ISKOLAI SZOCIÁLIS SEGÍTŐ SZOLGÁLTATÁST biztosít óvodánk számára is 2018.09.01-től kötelező feladatként.

Tevékenységeink:

Óvodánkba felvett gyermekeket, a nevelési év kezdete előtt családjukban meglátogatjuk, ezáltal képet kapunk egyéni helyzetükről, a család szokásairól. Amennyiben a szociális körülményekben valamilyen nehézséget észlelünk, kiemelt figyelemmel kísérjük a gyermeket az óvodában és lehetőségeinkhez mérten megpróbáljuk őt segíteni:

- hosszabb beszoktatási időszak,
- több egyéni figyelem,
- változatos motivációs eszközök alkalmazása a csoport-tevékenységek során,
- több egyéni segítségnyújtás (a gondozás területén), felzárkóztatás a csoporthoz,
- egyéni fejlesztési feladatokat ellátó pedagógus bevonása a gyermek felzárkóztatásában,
- szükség esetén szakértői vizsgálat kezdeményezése,
- az okok feltárása után a szakértői véleményeket alapul véve határozzuk meg a felzárkóztatást végzők körét és azok feladatait, tennivalóit,
- a csoport többi tagját is felkészítjük, hogy nagyobb türelemmel és segítőkészséggel forduljanak társuk felé,
- kudarcélmények helyes kezelése.

Előfordul, hogy egy-egy család időszakosan nehezebb szociális helyzetbe kerül. Ekkor a családdal megbeszélve igyekszünk a nekik legmegfelelőbb támogatási formát megtalálni.

Az óvodánkban folyó gyermekvédelem célja, a szociális hátrányok enyhítése oly módon, hogy a gyermekek problémáit minél korábban felismerjük, minél hatékonyabban kezeljük, megelőzzük súlyosabbá válásukat.

Kiemelten foglalkozunk a nagycsaládosok segítésével.

- étkezési támogatásukat szorgalmazzuk a lakóhelyi önkormányzatnál,
- figyelmüket felhívjuk a ruhavásárokra,
- A XI. kerület Újbuda Önkormányzat által a nagycsaládosoknak szervezett „Nagykarácsony” programra delegáljuk az érintetteket.

Ebből adódó feladataink:

- gyermeki jogok védelme, érvényesítése, kötelességek tudatosítása,
- minden gyermek részére biztosítani a fejlődéshez szükséges feltételeket,

- biztosítjuk, - az intézmény lehetőségeihez mérten -, hogy szükség esetén leküzdhesse bármely okból fennálló hátrányait,
- személyes viszony kialakítása a szülőkkel, melyben elsődleges szempont a gyermek érdeke és az ehhez kapcsolódó leghatékonyabb pedagógiai módszerek következetes képviselése,
- titoktartási kötelezettségünk betartása,
- az esetlegesen jelentkező – gyermeket érintő – egyéni peres eljárásokban a törvényi kötelezettségek betartása
- közreműködés a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában.
- személyiségfejlesztés, közösségfejlesztés
- az óvoda biztonságos környezetének megóvása,
- törekvés az erőszakmentes óvoda megvalósítására,
- együttműködés az általános gyermekvédelmi feladatok megvalósításában közreműködő intézményekkel,
- a gyermekek különböző gyermekvédelmi problémáinak tervszerű kiszűrése, kezelése,
- a gyermekvédelemmel kapcsolatos statisztikák elkészítése, azok állandó frissítése.

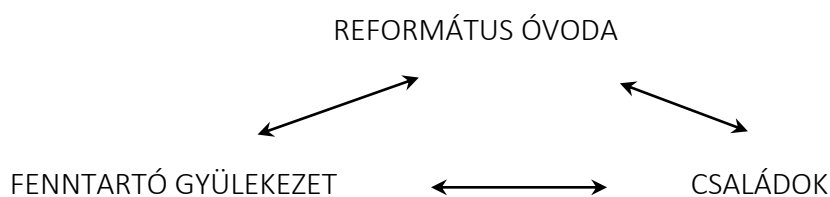
A gyermekvédelmi munka koordinátora a gyermekvédelmi felelős.

Feladata:

- gyermekvédelmi esetek feltérképezése, feladatok meghatározása (esetmegbeszélések),
- pedagógiai munka koordinálása a gyermekvédelmi esetekben, valamennyi csoportban.
- gyermekvédelmi szempontból szükséges nyilvántartások vezetése,
- illetékeseknek adatszolgáltatás,
- környezettanulmányok készítése a hatóság felkérésére,
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetén kapcsolatfelvétel a speciális felkészültségű szakemberekkel
- kapcsolattartás az illetékes szervekkel

9. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉSI FORMÁI

Óvodánk kapcsolatrendszer:

9.1. A SZÜLŐ, A GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI

A gyermeknek elsősorban a szüleitől kell kapnia a szeretetet, a megértést és a nevelést, melyre szüksége van. A Biblia mikor nevelésről szól, mindig a családot helyezi előtérbe. A keresztyén pedagógustól ez fokozott alázatot kíván, a gyermekek életében nem mi vagyunk a legfontosabb személy, hanem a szülő.

Feladatunk, a család és az óvoda szoros együttműködésének megszervezése, a családok segítése a gyermek keresztyén lelkiségben való neveléséhez. Ezt nagy türelemmel, megértéssel és szeretettel kell tennünk. A gyermek fejlődéséért kölcsönös a felelősség, az együttműködésnek a célja mindig a gyermek optimális fejlesztése. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük az intervenciók gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. A kapcsolattartás formáit és módszereit hozzáillesztjük a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában törekszünk a nyitottságra és a kezdeményezésre!

A jobb együttműködés megszervezéséhez ismernünk kell:

- a család értékrendjét, életvitelét, nyitottságát,
- a család szerkezetét, generációk, szülők kapcsolatát,
- a gyermek helyét a testvérkapcsolatban,
- a szülők ambícióit, szokásait, hobbiját,
- a szülők gyermekismeretét, nevelési kérdésekben való jártasságukat, elképzeléseiket, nevelési problémáikat,
- a család anyagi helyzetét, (lakásmegoldás, munkanélküliség),
- az óvodai neveléssel szembeni elvárásokat.

Az együttműködés és a kapcsolattartás formái:

- felkészítjük a szülőket az óvodai életre, beszoktatási programunknak megfelelően az első 5 napban bejönnek, és gyermekeikkel együtt megismerik a csoport alapvető szokásait és szabályrendszerét,
- meghívjuk a szülőket egyházi ünnepeinken való részvételre, egyházi alkalmakra,
- ismeretterjesztő előadásokat szervezünk a keresztyén gyermeknevelésről (szülői értekezlet),
- a családokat meglátogatjuk az otthonaikban,
- fogadóórát tartunk igény szerint, előre egyeztetett időpontban,
- szülői imaközösségre hívogatunk havonta egy alkalommal,

- évente egy alkalommal nyílt napon betekintést nyerhetnek mindennapjainkba az óvodába járó gyermekek szülei,
- hagyománnyá tettük az óvoda és a család közös kirándulását,
- a jelentkező családok számára óvodánk nyitva áll a beiratkozás hetében.

Az óvodánkban a szülői képviseletet a Szülői Munkaközösség látja el. Minden csoportban választás útján, jegyzőkönyvbe vesszük az újonnan, vagy újra választott képviselőt.

9.2 AZ ÓVODA ÉS A FENNTARTÓ GYÜLEKEZET KAPCSOLATA

Miért nélkülözhetetlen a gyülekezet és az óvoda kapcsolata?

- A gyermek tapasztalatot szerezhet arról, hogy a felnőttek éppen olyan bizalommal, szeretettel és alázattal fordulnak Istenhez, mint ahogyan azt az óvodai közösségben átélte.
- Örömmel hallja az óvodában megismert bibliai történeteket, aranymondásokat, s ezek megerősítést jelentenek, igazi kinccsé válnak számára.
- A gyülekezet tagjai megismerik óvodánk nevelőmunkájának áldásait, s felismerve e szolgálat fontosságát, segítik azt.

Kapcsolattartási formák:

- meghívjuk a gyülekezet lelkipásztorát, presbitériumát és az érdeklődő egyháztagokat az ünnepségeinkre,
- tanévnitó és tanévzáró istentiszteleten a gyermekek családjakkal együtt vesznek részt a templomban,
- a tanévzáró istentisztelet keretein belül a Kelenföldi Református Gyülekezet lelkipásztora áldással kibocsátja az iskolába induló nagycsoportosokat,
- reformáció idején nagycsoportosaink ellátogatnak a kelenföldi templomba,
- a karácsonyi ünnepünket szeretetvendégséggel egybekötve a Kelenföldi templomban tartjuk, melyre a gyülekezetet is várjuk,
- a Fenntartó gyülekezet egyik lelkipásztora havonta egyszer felnőtt áhítatot tart óvodánkban,
- a Fenntartó lelkipásztor részt vesz a szülőknek szervezett imaköri alkalmakon
- szülői értekezleteinken alkalmasszerűen a Kelenföldi Gyülekezetből hívunk szolgáltót
- a kiemelkedő jelentőségű intézményi eseményeinket hirdetik a vasárnapi istentiszteleten
- a gyülekezet evangelizációs heteit, a Mamaköri alkalmakat, a Barokk esték koncertjeit hirdetjük az óvodában,

- Mamaköri alkalmakon évente legalább egy alkalommal egy óvodapedagógus részt vesz a beiratkozás előtti időszakban,
- a nyári Tahi táborban szolgálnak óvodapedagógusaink és részt vesznek nagyobb óvodásaink.
- keressük a kapcsolatfelvétel lehetőségét a Kárpát – medencében működő magyar nyelvű református óvodákkal.

Budapest, 2020. augusztus 17.

Készítette:

.....
Takácsné Takaró Monika
intézményvezető

Ph.

10. ÉRVÉNYESSEGI ZÁRADÉK

A Pedagógiai program érvényessége:

A „Fehér Kavics” Kelenföldi Református Óvoda
Pedagógia Program 5. sz. verzióját
2020. augusztus 31. napjával visszavonom.

.....
Takácsné Takaró Monika
intézményvezető

Ph.

A „Fehér Kavics” Kelenföldi Református Óvoda
Pedagógia Program 6. sz. verziójának érvényessége:

2020. szeptember 01-től visszavonásig.

A Pedagógiai Program módosításának lehetséges indokai:

- törvényi előírás (kormányrendelet)
- nevelőtestületi javaslat
- szülői igények változása

A módosítás – döntés előkészítő szervei:

- Intézményvezető
- Nevelőtestület
- Szülői munkaközösség
- Presbitérium

11. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A *szülői képviselet*, a „Fehér Kavics” Kelenföldi Református Óvoda Pedagógiai Programjának elfogadásához magasabb jogszabályban meghatározott kérdések rendelkezéséhez (a dokumentumok nyilvánosságának biztosítása, az intézmény, tájékoztatási kötelezettsége, valamint a gyermekek adatainak kezelésével kapcsolatban) a véleményezési jogát korlátozás nélkül, a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával gyakorolta.

A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

Kelt: Budapest, 2020. augusztus 24.

.....
Dömötör – Orosz Viktória
szülői képviselet nevében

A „Fehér Kavics” Kelenföldi Református Óvoda nevelőtestülete határozatképes ülésén készült jegyzőkönyvben szereplő 100 %-os igenlő elfogadó határozat alapján 2020. augusztus 31-én a Pedagógiai Program 6.sz verzióját 4/2020 (VIII.31.) határozatszámom elfogadta.

Az elfogadás tényét a nevelőtestület képviselői az alábbiakban hitelesítő aláírásukkal tanúsítják.

.....
Heindl – Kovács Anna Margit
nevelőtestület képviselője

.....
Primné Szenthe Eszter
nevelőtestület képviselője

A „Fehér Kavics” Kelenföldi Református Óvoda intézmény vezetője a Pedagógiai Programot 2020. augusztus 31-én jóváhagyta, valamint ugyanekkor az óvoda honlapján www.feherkavics.hu címen, valamint a helyben szokásos módon elérhetővé tette és nyilvánosságra hozta.

Fenntartó részéről:

A Budapest – Kelenföldi Református Egyházközség, mint Fenntartó a „Fehér Kavics” Kelenföldi Református Óvodájának Pedagógiai Programjának 6-. sz. verzióját ..... számú határozatával jóváhagyja.

Kelt: .....

.....
Nt. Takaró János Lajos
lelkipásztor

.....
Páldi Attila
főgondnok

Ph.